

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE OKUL KÜLTÜRÜ
İLE ÖĞRENCİLERİN SOSYAL DAVRANIŞLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra Betül MERİÇ

İstanbul
Nisan-2025

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE OKUL KÜLTÜRÜ İLE
ÖĞRENCİLERİN SOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra Betül MERİÇ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ali GURBETOĞLU

İstanbul
Nisan-2025

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Ali GURBETOĞLU

Üye Prof. Dr. Mustafa YEŞİLYURT

Üye Dr. Pınar ÖZKAN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Islak İmza

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Öğretmen Algılarına Göre Okul Kültürü ile Öğrencilerin Sosyal Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Esra Betül MERİÇ

ÖN SÖZ

2016 yılı mart ayında öğretmenliğe başladığım günden bu yana öğrencilerimi her zaman titizlikle gözlemlemeye çalıştım. Sadece akademik gelişimlerine odaklanmayıp davranışlarını da takip etmeye gayret gösterdim. Öğrencilerimde gözlemlediğim olumsuz davranışları düzeltmeye ve olumlu davranışları pekiştirmeye çalıştım. Ancak mesleğimde beş yılımı tamamladıktan sonra zihnimde öğrencilerime daha faydalı olabilmek için daha donanımlı bir öğretmen olmam gerektiği fikri canlandı. Bu nedenle başlamış olduğum yüksek lisans eğitimim boyunca nice yeni bilgiler öğrendim. Yine bu sebeple yüksek lisans eğitimimin son noktası olan bu araştırmada da öğrenci davranışlarını ele almaya gayret ettim. Böylece öğrencilerin olumlu davranışlar geliştirmesi ve bu olumlu davranışların kalıcı hale gelmesi düşüncesiyle bu araştırmayı gayretle yürütmeye çalıştım.

Mesleğimi icra ettiğim iki farklı bölgede bulunan iki farklı okul ve öğrencilerimde gözlediğim farklı olumlu ya da olumsuz davranış kalıpları beni ikinci olarak kültür kavramını incelemeye yöneltti. Böylece okul kültürünün öğrencilerin olumlu sosyal davranışları üzerindeki etkisini inceleyerek bu araştırmanın öğrencilerde olumlu sosyal davranışların geliştirilmesinde ve bu davranışların kalıcı olmasında öğretmenlere faydalı olmasını hedefledim.

Bu hedef doğrultusunda araştırmam boyunca benden desteğini esirgemeyen değerli tez danışmanım Doç. Dr. Ali GURBETOĞLU'na, almış olduğum yüksek lisans eğitimi süresince bana emek veren kıymetli hocalarıma, araştırmanın veri toplama aşamasında bana destek olan kıymetli öğretmen arkadaşlarıma, yoğun bir çalışma dönemine girdiğim araştırmamda desteklerini benden esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Esra Betül MERİÇ

İstanbul-2025

ÖZET

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE OKUL KÜLTÜRÜ İLE ÖĞRENCİLERİN SOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Esra Betül MERİÇ

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ali GURBETOĞLU

Nisan, 2025 -54 Sayfa

Bu çalışmada amaç okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışlarının arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bununla beraber öğretmenlerin okul kültürü algılarının ve öğrencilerdeki sosyal davranış algılarının yaşları, eğitim düzeyleri, kıdemleri, doğum yerleri, cinsiyetleri ile ilişkisi de incelenmiştir. Öğrencilerin olumlu sosyal davranışlar geliştirebilmesi ve bunun da kalıcı olabilmesi için kültürün etkisi ve kültürel değişim incelenmiştir. Bu çalışmada, nicel araştırma yaklaşımlarından biri olan korelasyon yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın evreni, İstanbul'un Bağcılar, Başakşehir ve Zeytinburnu ilçelerinde görev yapan devlet ve özel okul öğretmenlerinden oluşmaktadır. Toplamda 11.314 öğretmen, bu evrenin kapsamına dahil edilmiştir. Belirlenen evrenin büyüklüğü ve 11314 öğretmene ulaşmanın ekonomik zorluğu ve zaman güçlüğü göz önünde bulundurularak, araştırma grubu 375 öğretmenle sınırlandırılmıştır. Verilerin toplanmasında Göldağ (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan "Okul Kültürü Ölçeği" ile Yukay-Yüksel (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan "Okul Sosyal Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Aynı zamanda Kişisel Bilgi Formu ile genel bilgiler toplanmıştır. Verilerin analizinden önce ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu görülmüştür. Değişkenler arasında farklılığı ortaya koyabilmek için ikili karşılaştırmalarda dağılım normal olduğundan t testi, ikiden fazla değişken gruplarının karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. İki ölçek arasındaki ilişki yani korelasyona bakılmıştır. İlişkinin derecesi hesaplanmıştır. Böylece araştırmanın sonucunda öğretmen algılarına göre okulun kültürü ile öğrencilerinin sosyal davranışları arasında ilişki bulunduğu ve bu ilişkinin doğru orantılı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Örgüt kültürü, Okul kültürü, Sosyal davranış

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL CULTURE AND STUDENTS' SOCIAL BEHAVIOR ACCORDING TO TEACHERS' PERCEPTIONS

Esra Betül MERİÇ

Master Thesis, Education Management

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ali GURBETOĞLU

April 2025 - 54 Pages

The purpose of this study is to examine the relationship between school culture and students' social behaviours. Additionally, the relationship between teachers' perceptions of school culture and their perceptions of students' social behaviours with variables such as age, education level, seniority, place of birth, and gender was also analysed. The influence of culture and cultural change on fostering and sustaining students' positive social behaviours was investigated. This research employed the correlation method, one of the Quantitative Research models. The study population consists of a total of 11,314 teachers working in public and private secondary schools affiliated with the District Directorates of National Education in Bağcılar, Başakşehir, and Zeytinburnu. Considering the size of these districts and the economic and time challenges of reaching 11,314 teachers, the research group was limited to 375 teachers. For data collection, the "School Culture Scale" adapted into Turkish by Göldağ (2015) and the "School Social Behaviour Scale" adapted into Turkish by Yukay-Yüksel (2009) were utilized. Additionally, general information was gathered using a Personal Information Form. Before analysing the data, validity and reliability analyses of the scales were conducted, and the scales were found to be valid and reliable. To determine differences among variables, the t-test was used for paired comparisons due to the normal distribution of data, and one-way variance analysis (ANOVA) was applied for comparisons involving more than two variable groups. The correlation between the two scales was examined, and regression analysis was conducted to determine whether the relationship was directly or inversely proportional. The degree of the relationship was calculated. As a result of the study, it was found that, based on teachers' perceptions, there is a relationship between the

school culture and students' social behaviours, and this relationship is directly proportional.

Keywords: Culture, Organizational Culture, School Culture, Social Behaviour

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET	iv
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ 1	
1.1.Problem.....	1
1.2.Amaç	3
1.3.Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
SOSYAL ÇEVRE VE OKUL KÜLTÜRÜ	6
2.1. Eğitim, Öğretim, Kültür.....	6
2.1.1. Eğitim ve Öğretim	6
2.1.2. Kültür.....	6
2.1.3. Kültür ve Medeniyet.....	8
2.1.3.1. Kültürün Özellikleri.....	8
2.1.3.2. Kültür Çeşitleri	9
2.2. Örgüt Kültürü, Okul ve Eğitim.....	10
2.2.1. Örgüt Kültürü	11
2.2.1.1. Örgüt Kültürünü Oluşturan Öğeler.....	12

2.2.1.2. Örgüt Kültürünün Kuramsal Değerlendirilmesi	15
2.2.2. Okul Kültürü.....	17
2.2.3. Kültür ve Davranış İlişkisi.....	19
2.2.3.1. Sosyal Davranış	20
2.2.3.2. Sosyal Bir Ortam Olarak Okul	21
2.3. İlgili Araştırmalar.....	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	27
YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Evren ve Örneklem.....	27
3.3. Veri Toplama Araçları	28
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	28
3.3.2. Okul Kültürü Ölçeği	28
3.3.3. Okul Sosyal Davranış Ölçeği	29
3.3.4 Güvenilirlik Testi.....	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	31
ARAŞTIRMA BULGULARI	31
4.1. Ölçekler ile İlgili Betimsel Analizler	31
4.2. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	33
4.7. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	38
BEŞİNCİ BÖLÜM	40
TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER.....	40
5.1. Tartışma ve Sonuç	40
5.2. Değerlendirme.....	43
5.3. Öneriler.....	44
KAYNAKÇA	46
EKLER.....	50

EK1 Kişisel Bilgi Formu	50
EK 2 Okul Kültürü Ölçeği	51
EK 3 Okul Sosyal Davranış Ölçeği.....	52
EK 4 Ölçek İzinleri	53
ÖZGEÇMİŞ.....	54

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.3.4: Güvenirlik Testi.....	30
Tablo 4.1.1: Ölçekler ile İlgili Betimsel Analizler	31
Tablo 4.1.2: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri	32
Tablo 4.2: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları t Testi.....	33
Tablo 4.3: Öğretmenlerin Okul Türüne göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları t Testi.....	34
Tablo 4.4: Öğretmenlerin Eğitim Düzeylerine Göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları ANOVA Testi	35
Tablo 4.5: Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları ANOVA Testi.....	36
Tablo 4.6: Öğretmenlerin Doğum Yerlerine göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları ANOVA Testi.....	37
Tablo 4.7: Korelasyon.....	38

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Örgüt Kültürünün Boyutları.....15

Şekil 2.2: Z Kuramının Okullarda Uygulanan Temel Bileşenleri.....17

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: (Statistic Packets For Social Sciencences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
Akt	: Aktaran
ev	: Çeviren
Ed	: Editör
vb	: Ve Benzeri
vd	: Ve Diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar, araştırmanın önemi ve ilgili araştırmalar bölümlerine yer verilmiştir.

1.1.Problem

Günümüzde bir eğitim örgütü olan okullarda öğrencilerin sosyal davranışları, davranış bozuklukları ve kültürün bu anlamdaki etkisi önem kazanmaktadır. Kültürün okul örgütlerindeki örgütü oluşturan tüm bireylerin (öğretmen, öğrenci, yönetici, vd.) arasındaki ilişkileri güçlendirdiği ve örgütün genel verimini etkilediği yönündeki görüşler kültür ve öğrenci davranışlarını incelemeyi önemli hale getirmektedir. Aynı zamanda kültürün aktarılabilen bir değer olması öğrenci davranışlarında kalıcı değişimlere neden olabileceği için davranış sorunlarına kısa süreli, geçici çözümler bulmak yerine kalıcı ve net çözümler bulmamızı, öğrencilerde istendik sosyal davranışlar geliştirilmesini sağladığı ifade edilmektedir (Ordu, 2021: 72-75).

Genel olarak kültür, toplumlarda bilinçli, yarı bilinçli ya da bilinçsiz olarak uygulanan inanç ve değerlerin tamamıdır (Balcı, 2021:224). Kültür kavramı insanın kalıtsal yollarla doğumundan itibaren getirdiği özellikleri içermez. Aksine bireyin büyüüp gelişirken içinde bulunduğu toplumdan görüp öğrendikleri kültürü ifade eder. Yani kültür öğrenilmiş davranışlardır. Aynı zamanda her birey içinde bulunduğu toplumdan öğrendiklerini yani kültürü oluşturan davranışları kendinden sonraki nesillere öğretir. Böylece kültür nesilden nesile aktarılmış olur. Kültürün bu özelliğinden dolayı olumlu bir davranış nesiller boyu aktarılabilirdiği gibi olumsuz bir davranış da nesiller boyunca aktarılabilir. Bu durumda okul örgütü içinde olumlu sosyal davranışların kültürel bir değer haline getirilmesi bu davranışların sonraki nesillere aktarılacak kalıcılığını sağlayabilmektedir (Eroğlu, 2010: 147).

İnsanların bireysel yaşamlarının mümkün olmadığı, birbirlerine ihtiyaç duydukları sosyoloji biliminin de ifadelerinden biridir. Burada insanların birbirlerine olan ihtiyaçları ise örgütlerin oluşmasını sağlar. Örgütler aslında kendisini oluşturan insanların farklı kültürel değerleri olduğu için içeride birbirinden farklı ama birlikte bir topluluk oluşturmalarının sonucu olarak dışarıdan bakıldığında birbirleriyle uyumlu

ve bütünlük ifade eden kültürlerle sahiptir. Bu kültüre örgüt kültürü denir (Akgemci, Çelik ve Şimşek, 2014: 36). Her örgütün ise farklı bir kültürü vardır. Ancak hiçbir örgütün kültürü tek çeşit değildir. Toplumlar nasıl tarih boyunca değişime ve dönüşüme uğruyorlarsa kültürler de benzer şekilde değişime ve dönüşüme uğrarlar. Bu durum olumlu bir sosyal davranışın zamanla ve sabırla kültür içerisine yedirilerek kültürel bir değer olabileceği fikrini doğurur. Kültürün ortak değerler altında toplanan insanlardan oluşması gibi yerel bir yönü varken aynı zamanda toplumların birbirinden etkilenmesi gibi evrensel bir yönü de vardır. Bu durum bir örgüt içinde bireylerin gerçekleştirdiği bazı davranışları olumlu görülürken başka bir örgüt içinde aynı davranışların tuhaf veya olumsuz karşılanmasına neden olabilir. Ancak evrensel değerler genellikle tüm örgütlerde benzerlik gösterir (Tutar, 2017:9).

Bir eğitim örgütü olan ve ürünü en değerli hazinemiz, çocuklarımız olan okul örgütünün de bir kültürü vardır. Her okulun kültürü kendine has ve kendine özeldir. Güçlü ve örgütü oluşturan bireyler tarafından benimsenmiş bir okul kültürü insanların iyi yetişmesini sağlar. Aynı zamanda böyle bir okul kültürü çocukların toplum tarafından sevilip, sayılmasını sağlayan olumlu sosyal davranışları içeren bir kültürdür. Bir okul örgütünün içerisine girildiğinde kültürü oluşturan bazı temel unsurların olduğu görülür. Bu unsurlar yönetici, öğretmen ve öğrencilerin davranışlarını etkileyen kültürel unsurlardır. Bu nedenle okul örgütünü oluşturan bireylerin davranışlarını anlamlandırabilmemiz için öncelikle okulun kültürünü tanımamız gerekmektedir (Çelik, 2012: 4-6).

Her zaman örgütlerin kültürüyle örgütü oluşturan bireylerin davranışları arasında bir ilişki vardır. Çünkü kültür insanın davranışları sonucu oluşur (Tutar, 2017:101). Bu anlamda kişinin içinde bulunduğu örgütten ve toplumdan etkilenecek örgütün ve toplumun beklentilerine uygun davranış göstermesine sosyal davranış denir. Birey içinde bulunduğu örgüte uyum sağlayan davranışlar geliştirmede örgütü oluşturan bireyler tarafından dışlanacağını bilir. Bu nedenle örgüte uyum sağlayan sosyal davranışlar geliştirir. Özellikle çalışma hayatı, okul ortamı gibi örgütlerde bireylerin birbirleriyle olan ilişkileri örgütün amacına ulaşabilmesi için büyük önem taşır. Bu ilişkiler sevgi, saygı ve hoşgörü gibi olumlu sosyal yaklaşımlar üzerine kurulmak zorundadır. Aksi takdirde örgüt bir karmaşaya sürüklenir. Bu nedenle en sade haliyle sosyal davranışlar, insanların uyum içinde olması gereken okul örgütü gibi ortamlarda yasalarla belirlenmemiş ama uyulması gereken saygı ve nezaket kuralları

olduğunu söyleyebiliriz (Demirkaya, 2012: 5-8).

Verilen bilgiler ışığında araştırmanın problem sorusu “Öğretmen algılarına göre okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışları arasında ilişki var mıdır?” olarak belirlenmiştir.

1.2.Amaç

Bu araştırmanın amacı, İstanbul ili Bağcılar, Başakşehir ve Zeytinburnu ilçelerinde devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan ortaokul öğretmenlerinin algılarına göre okul kültürünün öğrencilerin sosyal davranışları ile ilişkisinin belirlenebilmesidir. Bu araştırmanın problem cümlesi “öğretmen algılarına göre okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 2- Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3- Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları sahip oldukları eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 4- Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, öğrencilerin sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 5- Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları doğum yerlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 6- Okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Okul kültürünün öğrencilerin sosyal davranışları üzerindeki etkisinin bilinmesi okul yöneticilerine okulun yönetimiyle ilgili doğru kararlar almada yardımcı olabilir. Aynı

zamanda öğretmenlerin de sınıf içindeki yönetimi sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesini sağlamada faydalı olabilir.

Örgütün kültürünün örgütü oluşturan bireylerin davranışlarını anlamlandırmada ki önemi okul örgütlerinde öğrencilerin davranışlarını anlamlandırmada kültürün etkisini ortaya koyar. Bu nedenle olumlu ve olumsuz öğrenci davranışlarının devam ettirilebilmesi veya düzeltilebilmesi için önce örgütün kültürü ele alınmalıdır. Kültürün dönüşebilen ve değişebilen yapısı ise kalıcı ve olumlu davranış değişimleri için büyük önem taşımaktadır (Çelik, 2012: 2-9).

Yapılan literatür taramasında okul kültürü ve öğrencilerin sosyal davranışları ile ilgili çok sayıda çalışmaya rastlanmaktadır. Ancak bunlar farklı başlıklar altında ele alınmıştır. Buna karşılık okul kültürünün öğrencilerin sosyal davranışları ile ilişkisini inceleyen doğrudan bir araştırmaya ulaşılan literatürde rastlanmamışken yakın içerikli araştırmalar bulunabilmektedir. Bu sebeple bu araştırmanın özgün bir değere sahip olduğu düşünülmektedir.

Sosyal davranış kavramı literatür taraması sonucunda çoğunlukla okul öncesi ve lise düzeyi öğrenciler üzerinden ele alınmış ancak ortaokul öğrencileri üzerinden ele alınan okul sosyal davranış araştırmasına az sayıda rastlanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin yaş grubu olarak ergen olarak adlandırılması (Pinter, Ryan, West, Crow & Smith, 1987: 49) ve bu dönemin çocukluktan gençlik dönemine bir geçiş olması nedeniyle bu yaş grubu çocuklarının sosyal davranışlarının incelenmesi önem kazanmaktadır. Bu da araştırmaya değer katan bir başka faktördür. Ancak okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışlarının birlikte ele alınmaması bu çalışmanın özgünlüğünü göstermektedir. Aynı zamanda bu çalışmanın sonucunda ortaya çıkan verilerin okullarda öğrencilerin sosyal davranış sorunlarının çözümünde kullanılabilmesi de çalışmaya özgün değer katan bir diğer husustur.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada devlet okullarında çalışan öğretmenler ile özel okullarda çalışan öğretmenler arasında farklılık bulunmadığı ve öğretmenlerin içtenlikle görüş bildirdikleri kabul edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılı, İstanbul ili Avrupa yakasında bulunan Bağcılar, Başakşehir ve Zeytinburnu ilçelerindeki özel ve devlet okullarında

görevlerine devam eden ortaokul öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Kültür: Toplum tarafından meydana getirilen, toplumu düzenleyen ve değerlerini yansıtan, sonraki nesillere aktarılan davranış, eğitim ve düşüncelerin tümüdür (Tutar, 2017: 8).

Örgüt kültürü: Örgüt içerisindeki bireylere aktarılan değerler, bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde sergilenen davranışlar ve benimsenen inançlar bütünüdür ifade etmektedir. Bu değerler, örgüt kültürünün temelini oluşturarak bireylerin tutum ve eylemlerine yön vermektedir (Balcı, 2021: 306).”

Okul kültürü: Bir okulun dışarıdan algılanamayan; yönetici, öğretmen ve öğrencilerin oluşturduğu o okula has sembollerin tümüdür (Çelik, 2012: 6).

Sosyal davranış: Bir bireyin içinde bulunduğu örgüte uyum sağlayabilmesi için uyması gereken, örgüt tarafından belirlenen ve yazılı olmayan kurallar bütünüdür (Demirkaya, 2012: 5).

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL ÇEVRE VE OKUL KÜLTÜRÜ

Bu kısımda okul kültürü, okul kültürünü oluşturan etkenler ve öğrencilerin sosyal davranışları açıklanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda okul kültürü ile öğrencilerin okullarda sergiledikleri sosyal davranışlarının birbirleriyle olan ilişkileri incelenmeye çalışılmıştır.

2.1. Eğitim, Öğretim, Kültür

2.1.1. Eğitim ve Öğretim

1940'lı yıllarda dilimize giren “eğitim” sözcüğü yerine daha öncelerde Arapça kökenli bir kelime olan “terbiye” kelimesi kullanılıyordu. Bu tarihten sonra dilimize yerleşen eğitim terimi pek çok farklı şekilde tanımlanmasına rağmen genel olarak belli bir amaç doğrultusunda insanların davranışlarında kalıcı ve bu amaca yönelik ilerlemeleri içermektedir. Başka bir kavram olan öğretim kavramı ise eğitim kadar geniş kapsamlı değildir. Öğretim, yeni doğduğunda son derece güçsüz ve beceriksiz olan insanın büyüklerinin yardımıyla gerekli hayati becerileri kazanmasıdır (Sezgen, Soysal, Özkaya, Yüzbaşıoğlu ve Bozali, 1988: 1-5).

Topumlarda eğitim nesilden nesile aktarım yoluyla da gerçekleşebilir. Bu eğitimde kültür kavramından da bahsetmek gerekir. Her toplumun bir kültürü vardır. Bu kültürün temel ilkeleri nesilden nesile eğitim yoluyla iletilir. Burada bazı eğitim görüşlerine göre kültür ve eğitim kavramı arasında bir ilişki hasıl olur (Sezgen, Soysal, Özkaya, Yüzbaşıoğlu ve Bozali, 1988: 30).

2.1.2. Kültür

Bir sosyal bilim kavramı olarak kültürün tam bir tanımı yoktur. Farklı tanımlar yapılmıştır ancak tam olarak ne anlama geldiğini ortaya koymak mümkün değildir. Bunun nedeni tanımlamanın bir unsur belirleme süreci olması ve dünyada çok fazla farklı çeşit unsurun bir arada bulunmasıdır (Tutar, 2017:7). Bununla beraber Türk Dil Kurumu 2022, kültürü; bir milletin ilgi, alaka, tutum ve davranışları sonucu ortaya çıkan yaşam biçimi olup kuşaktan kuşağa aktarılan maddî ve manevî değerlerin tamamı olarak tanımlamaktadır.

Kültür bireysel değil toplumsal bir ifadededir. Dolayısıyla bir kültür onu ortaya çıkaran milletin ortak değeridir. Aynı zamanda kültür tarihsel süreçte mana değiştirmiştir. Kültür kazanılmış bilgiler bütünü olarak değerlendirilirken son yıllarda bir hayatı anlamlandırma ve hayat tarzı olarak ifade edilmektedir. Kültürdeki değişimler zamanla insanların edebiyat, müzik, eğlence anlayışlarını da değiştirebilmektedir. Toplumun inanç düzeyi ve dini hayatı yaşayışı üzerinde de kültürel değişimlerin ve akımların etkisi bulunmaktadır (Topçu, 2018: 20-24). Son yıllarda ise özellikle kültür kelimesinin ana vatanı olan Avrupa'da (zira kültür kelimesi Fransızcadan dilimize geçmiş, aslında bu kelimenin yerine hars kelimesini koymak istesek de hars yaygın kullanılan bir ifade olamamıştır) kültür insanın ürettikleri ve tükettikleriyle sınırlandırılmaktadır. İnsanın bir ruhu olduğu ihmal edilerek sürekli çalışıp üretmeye zorlanmakta sonra da israf boyutuna ulaşan bir şekilde tüketime teşvik edilmektedir. Yani kültür hayatın belli bir bölümü değil kalıbıdır (Meriç, 1974: 87-92).

İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmek için birbirlerine muhtaçtır. Bu durum insanların bir araya gelerek toplumları oluşturmalarına neden olur. Her toplumun ise bir kültürü vardır. Kültürsüz toplum düşünülemez. Toplumlar arasında nasıl kültür farklılık gösteriyorsa aynı toplum içinde de kültür tek çeşit değildir. Toplum nasıl tarihi boyunca değişime ve dönüşüme uğruyorsa kültürü de aynı şekilde değişime ve dönüşüme uğrar. Kültürün ortak değerler altında toplanan insanlardan oluşması gibi yerel bir yönü varken aynı zamanda toplumların birbirinden etkilenmesi gibi evrensel bir yönü de vardır (Tutar, 2017:7-9).

Kültür farklı gözlemlenebilirlik düzeylerinde kendini gösteren inanç, değer, varsayım ve davranışsal kalıpları içerir. Bir toplum için kültür kelimesini kullandığımızda aslında biz o toplumun istikrarının yapısından, inançlarının derinliğinden, kültürün etkilediği toplumun genişliğinden ve sonraki nesiller tarafından nasıl modellenip entegre edildiğinden bahsetmiş oluyoruz (Schein ve Schein, 2022: 28-35).

Schein ve Schein (2022), kültürün üç aşamasından bahseder. Birinci aşama; kültürel kodlar yani hissedilen yapılar ve gözlemlenebilen davranışlardır. İkinci olarak benimsenen inanç ve değerler; hedefler, değerler ve ideolojileri içerir. Son aşama olarak da altta yatan temel varsayımlar, insanların bilinçsizce kabul ettikleri inanç ve değerleri ifade etmektedir (Schein ve Schein, 2022: 48).

Kültür, aynı zamanda doğuştan getirilen kalıtsal bir olgu değildir. Öğrenilen bir durumdur. Doğuştan içinde bulunulan sosyal çevrenin etkisiyle ortaya çıkar. Toplum içerisindeki bir grubu yansıtır ve o grubu toplum içerisindeki diğer gruplardan ayırır (Tutar, 2017: 9).

2.1.3. Kültür ve Medeniyet

Sosyolog ve antropologlar bu iki kavram konusunda farklı fikirlere sahiptir. Kimisine göre bu iki kavram aynı anlamı taşır, kimisine göre aynı anlamı taşımaz. Kimine göre ise bu iki kavram doğrudan birbirine bağlıdır. Yani bir medeniyet kendine has bir kültür doğurur (Güçlü, 2014:9). Kültür kavramıyla ilgili ilk defa ayrıntılı bir şekilde fikir beyan eden, yazar Ziya Gökalp (2016) ise kültür ve medeniyet kavramlarını birbirinden ayrı değerlendirir. Kültür kavramını hars olarak isimlendirir. Hars kavramını ise diğer tanımlara benzer şekilde bir toplum içinde bulunan grupları birbirinden ayıran o gruba has değerler ve davranışlar bütünü olarak tanımlar. Yani hars (kültür) milli bir kavramdır. Ancak medeniyet kavramı daha geniş bir olgudur ve uluslararası düzeydedir. Burada Gökalp şöyle bir örnek verir; Yunus Emre'nin Anadolu'nun dört bir yanında dilden dile dolaşan ilahileri, şiiirleri harsı ifade etmektedir. Ancak Mevlana'nın Farsça olarak yazdığı divanı sadece Anadolu'da değil diğer İslam coğrafyalarında da karşılık bulmuştur ve bu nedenle medeniyeti ifade eder (Gökalp, 2016: 13).

Sonuç olarak yaygın görüşe göre medeniyet kültüre nazaran daha geniş kapsamlı bir olgudur. Kültürün çeşitlenmesini sağlayan faktörler de yine medeniyetin fikri, ahlaki ve sanatsal ilkeleridir. Bu durumda medeniyet kültürün üstünde ve ötesinde bir fikir ve davranış şeklini ifade eder (Kalın, 2018: 9).

2.1.3.1. Kültürün Özellikleri

- i. Kültür toplumsal bir kavramdır. Aynı kültüre tabi olan bütün bireyleri yani toplumun tamamını ilgilendirir.
- ii. Kültür zaman içinde toplumun ihtiyaç ve ilgilerine göre değişebilir.
- iii. Kültür sonraki nesiller tarafından öğrenilir. Bu sayede bir toplumun kültürü zamanla bazı değişimlere uğrasa da nesiller boyunca öğrenme yoluyla aktarılır.
- iv. Her kültürü temsil eden o kültüre özgü simgeler ve semboller vardır.
- v. Bir toplumu oluşturan tüm fertler ortak kültürün paydaşlarıdır ve ortak değerleri paylaşırlar.

- vi. Bazı kültürel değerler evrensel nitelikler taşıyabilirken bazı kültürel değerler küçük bir topluma özgü olabilir. Kültür birlik içinde çokluk da ifade edebilir. Bir toplumun içinde pek çok alt kültür olabilir.
- vii. Kültür süreklilik içerir. Öğrenilebilen ve çeşitli yollarla sonraki nesillere aktarılabilen bir unsur olduğu için süreklilik ifade eder (Tutar, 2017: 25-29).

2.1.3.2. Kültür Çeşitleri

a. Milli (Genel) ve Alt Kültür

Genel kültür bir ülkenin ya toplumun her yerinde etkili olan kültürü ifade ederken alt kültür ise toplumun farklı bölgelerinde kendi içinde değişiklik gösteren kültürü ifade eder. Bir toplum pek çok alt kültürün birleşiminden oluşabilir (Durğun, 2006:112-132). Bir milleti oluşturan tüm yurttaşların paylaştığı ve sonraki nesillere öğreterek aktardıkları sosyokültürel, dini ahlaki vd. özelliklerin bütünüdür. Bir toplum içerisinde hedefi, fikirleri farklı olan bu nedenle toplumun bütününde ayrışan bir grubun benimsediği kültürdür. Alt kültürü benimseyen bir grup aynı zamanda genel kültürü de benimseyebilir. Yani genel kültürün bir alt basamağını oluşturabilir. Ama genel kültürden tamamen ayrışır o zaman karşı kültürü oluşturur (Tutar,2017: 49-53).

b. Üst (Yüksek) Kültür

Bir toplumdaki aydın, sanatçı vb. elit kişilerin benimsediği ve diğer kültür çeşitlerine göre daha kıymetli gördükleri kültür çeşididir (Tutar, 2017:51).

c. Karşı Kültür

Bir toplumda genel kültürle uyum içerisinde olmayan hatta genel kültüre karşı çıkabilen, genel kültürle çatışabilen, genel kültüre ya da farkı alt kültürlerle karşı anlayışlı olmayan bir kültür çeşididir (Tutar, 2017:54)

d. Maddi ve Manevi Kültür

Bir toplumun eliyle inşa ettiği eserler ve aletler maddi kültürü meydana getirirken, bir toplumun inanç, davranış ve ritüellerinin tamamı da manevi kültürü meydana getirir (Durğun, 2006: 112-132). Örneğin bir kurumda kullanılan tüm araç ve gereçler, cihazlar ve fiziki şartlar maddi kültürün inceleme alanına dahildir. Ancak kurumda görev alan kişilerin motivasyonu, inanç ve değerleri ile hayat tarzları manevi kültürün inceleme alanına dahildir (Akgemci, Çelik ve Şimşek, 2014: 34-35).

e. Bireysel Kültür

Toplum içinde bir kişinin kültür oluşturmasının mümkün olmamasına rağmen o toplumdaki kültürün bireye kazandırdığı kimlik bireysel kültürdür. Kişinin kazanmış olduğu bu kimlik sadece içinde bulunduğu toplumda bir anlam ifade eder (Tutar, 2017:57).

f. İdeal Kültür ve Gerçek Kültür

İdeal kültür toplumda olması gereken kültürü tanımlarken gerçek kültür olması gerekenin dışında gerçekten var olan kültür yapısıdır (Tutar,2017:57).

g. Evrensel Kültür

Evrensel kültür herhangi bir çağda baskın olan ve dünya geneline yayılan kültürdür. Örneğin içinde bulunduğumuz çağda evrensel kültür için batı kültürü diyebiliriz ancak bu kültür doğu kültürüyle uyumlu değildir (Tutar, 2017:58).

h. Halk Kültürü

Halkın maddi ve manevi çevresiyle uyumlu kendiliğinde tabi olarak ürettiği kültür çeşididir. Nesilden nesile aktarıldığı için kalıcı bir kültür çeşididir (Tutar,2017:58-59).

ı. Popüler Kültür

Popüler kültür büyük halk gruplarının benimsediği yaşam biçimleridir. Günlük hayatı ifade eder ama kalıcı değildir ve sahtedir. Yalancı mutluluklara sebep olur (Tutar,2017: 60-61).

i. Kitle Kültürü

Kitle kültürü modern dünya ve sanayileşme gibi akımlarla ortaya çıkan insana değer vermeyen, insanı tek bir kalıba sokan, farklılıkları kabul etmeyen bir kültürdür (Tutar,2017: 62-63).

2.2. Örgüt Kültürü, Okul ve Eğitim

Bir kültürel varlık olarak insanlar tek başlarına yaşamlarını devam ettiremezler. Yaşamlarını devam ettirebilmek için başka insanlara ihtiyaç duyarlar. Böylece bir araya gelen insanlar ortak amaçlar doğrultusunda örgütleri meydana getirir. Yani örgütler belli bir hiyerarşi içinde iş bölümü yapılarak ortak bir amaç için bir grup insanın eşgüdümlü uyumudur (Çelik, 2012: 5-6).

Kültürün tek ve net bir tanımı olmadığı gibi örgüt kültürünün de tek ve net bir tanımı yoktur. Eğitim yönetimi alanında çalışmalar yapmış pek çok araştırmacı farklı tanımlar yapmıştır. Ancak genel olarak örgüt kültürünü, bireyleri bir arada tutan ve onları diğer gruplardan farklı kılan özellikler kazandıran değerlerin bütünü şeklinde tanımlayabiliriz (Akgemci, Çelik ve Şimşek, 2014: 36-37). Örgüt kültürü içerisinde normları, örgütü oluşturan bireylerin paylaştığı ortak değerleri ve temel sayıltıları içerir. Örgüt kültürü içerisinde normlar büyük önem taşır. Normlar örgütü oluşturan bireylere nasıl davranacaklarını, örgüt için neyin doğru ve neyin yanlış olduğunu gösteren yazılı olmayan kurallardır (Tutar, 2017: 218). Ayrıca çeşitli hikayeler ve törenler de normların kapsamı içerisinde yer alır. Paylaşılan hikayeler ve değerler de örgüt kültürü için önemli anlam taşıyan bir diğer faktördür. Değerler genel olarak kişilere örgüt içinde başarılı olmak için ne yapması gerektiğini anlatır. Örgütteki bireylerin paylaştığı değerler örgütün temel yapısını ifade eder ve örgüte bir kimlik kazandırır. Bireyler örgütlerini tanıdıkları ölçüde örgütü benimser. Örgüt kültürü içindeki gizli temel sayıltılar ise örgütü oluşturan bireyler tarafından bilinçsizce kabul edilen, örgüte yeni katılan bireylere de aktarılan örgütün en derin inanç ve değerlerini ifade eder (Hoy ve Miskel, 2010: 164-170).

Bir örgütün kültürü; eğitim yönetiminin içerisinde bulunan motivasyon, iletişim, liderlik, karar verme ve değişim gibi kavramlardan da etkilenir. Yönetimsel sürecin içinde bulunan motivasyon, liderlik, iletişim gibi kavramlar ile örgütün yapısı ve iş yapma sistemi birlikte örgüt kültürünü etkiler. Bir örgütte bireylerin davranışları, örgütün amaçları ve genel inançlar örgütü oluşturan bireyler arasında kültür birliğini sağlar. Ancak büyük ve karmaşık örgütlerde tek bir inanç, değer ve davranış şekli olmayabilir. Bu durumda örgüt içinde alt kültürler ve baskın kültür kavramları ortaya çıkar. Örneğin okul örgütünde farklı derslerden sorumlu olan öğretmenler arasında farklı alt kültürler oluşabilir. Ancak okulun misyon ve vizyonuna uygun genel kültürü ise tüm öğretmenleri kapsayan baskın bir kültürdür (Lunenburg ve Ornstein, 2013: 56).

2.2.1. Örgüt Kültürü

Örgüt kültürü, bir örgütü diğer örgütlerden farklı kılan, örgütü oluşturan bireyler tarafından kabul edilen anlamlar bütünüdür. Örgüt içerisinde kültür çeşitli anlamlar ifade eder. Öncelikle kültür, örgütü diğer örgütlerden ayırarak farklı kılar. İkinci olarak örgüt üyeleri var olan kültürü içselleştirdikçe kendilerini o örgüte ait hisseder. Yani

örgütü oluşturan bireylerin aidiyet duygusu kazanmasını sağlar. Üçüncü olarak örgüt kültürü, örgütü oluşturan bireylerin bireysel fayda yerine daha üstün bir değer olan toplumsal faydayı hedeflemelerine yardımcı olur. Son olarak kültür, örgütü oluşturan bireylerde ortak davranış kalıpları gelişmesini sağlar ve örgütü oluşturan bireyleri birbirlerine yakınlaştırır (Robbins ve Judge, 2012: 521-523).

2.2.1.1. Örgüt Kültürünü Oluşturan Öğeler

A. Düşünsel Öğeler

Varsayımlar: Bir örgütte yöneticilerin o örgütü oluşturan kişilere bakış açısı ve o kişiler hakkındaki varsayımları doğrudan o örgütün yapısını ve yönetim sürecini etkiler (Çelik, 2012:8-10).

İnançlar: Bir örgütü oluşturan bireylerin davranışlarını şekillendiren fikirlere kıyasla daha derinlerde yatan unsurlardan biri de inançlardır. Örgütü oluşturan bireylerin uyum içinde olmasını ve insanlar için davranışlarının anlam kazanmasını sağlayan faktör inançlardır (Lunenberg ve Ornstein, 2013: 55).

Değerler: İnançlar kişilerin iyi veya kötü olarak değerlendirdikleri özel meseleler iken, değerler iyinin sahip olması gereken unsurları yani iyinin standartlarını ifade eder. Her örgütün ulaşmak istediği bir hedef vardır. Örgüt bazında değerlendirildiğinde iyi olan örgütün bu hedefe ulaşmasıdır. Değerler ise örgütün bu hedefe ulaşması için sahip olması gereken kriterleri ifade eder (Yıldırım, 2014: 79).

Normlar: Genel olarak varsayım, inanç ve değerleri birlikte ifade eden bir kavramdır. Örgütün ekip halinde birlik içinde hareket etmesi gereken durumlarda o örgütü oluşturan bireyler için normal kabul edilen örgütü oluşturan bireyleri şaşırtmayan davranışların gelişmesidir (Ordu, 2021: 69).

İdeoloji: Dünya üzerinde yakın çevremizde ya da uzak bir bölgede yaşanan olaylara karşı kişinin geliştirmiş olduğu siyasi görüşünü de şekillendiren fikirler sistemine ideoloji denir (Balcı, 2021: 156). İdeolojik fikirler ve bunların davranışlar üzerindeki yansımaları okullarda da kendilerini belli eder. Okul yöneticisinin verimli, hoşgörülü, saygılı ve ortak hedefler doğrultusunda uyum içinde hareket edebilen bir öğrenme ortamı oluşturabilmesi için bu ideolojileri de başarılı bir şekilde yönetebilmesi gerekir (Yıldırım, 2014: 83).

B. Simgesel Öğeler

Semboller: Yalnızca örgütü oluşturan bireyler tarafından desteklenen belirli bir anlamı olan kelimeler, bayraklar, resimler, jestler, nesnelere vb. unsurlardır (Ordu, 2021: 64).

Kahramanlar: Bir örgütü oluşturan bireyler için rol model olan, örgütün değerlerini en iyi şekilde yansıtan kişilerdir. Rol model olma görevleri nedeniyle örgüt kültürünün sonraki nesillere aktarılmasında büyük katkıları vardır. Ulaşılması zor kişiler değildir ancak örgütün değerlerini içselleştirmiş ve örgütü tek başına da temsil edebilen kişilerdir (Güney, 2011:187). Nadiren de olsa kahramanlar gerçek kişiler yerine hayal ürünü kişiler olabilir (Akgemci, Çelik ve Şimşek, 2014: 39).

Törenler, Rutinler, Kutlamalar: Törenler ve kutlamalar örgütün başarılarının kutlandığı ya da örgütün içindeki bir grubun başarılarının kutlandığı etkinliklerdir. Aynı zamanda ortak değerlerin etkisiyle ortaya çıkan seremonilerdir. Bununla birlikte her örgütün kendine has pek çok rutini vardır. Bu rutinler örgütü oluşturan bireyler arasındaki bağı kuvvetlendirdiği gibi örgüte yeni katılan bireyler için yol göstericidir (Ordu, 2021: 70).

Masallar, Hikayeler, Söylentiler: Bir örgütün temel kültürel değerlerini ve normal davranış kalıplarını içeren geçmişte yaşanmış ya da yaşandığı var sayılan olaylardır. Olumlu bir içeriğe sahip olabildikleri gibi olumsuz bir içeriğe de sahip olabilirler. Örneğin bir kurumun okulların açıldığı hafta çalışanlarına kırtasiye yardımı yapması ve bunun dilden dile anlatılması olumlu bir durum iken işinde aksaklıklar gösteren bir çalışanın işine son verilmesi olumsuz bir örnektir. Bununla birlikte bu başlık altında örgütün kurucusunun yaşam hikayesi ya da örgütün kuruluş hikayesi de ele alınabilir (Akgemci, Çelik ve Şimşek, 2014: 39).

C. İşlevsel Öğeler

İş ve Görevler: Her örgütte kişilerin aldıkları eğitime ve yeterliliklerine göre bir işi vardır. Aynı zamanda işleriyle doğrudan ilişkili olmasa da dolaylı olarak ilişkili olan görevleri de vardır. Örgütteki bireyin sahip olduğu meslek ile işi ne kadar birbiriyle uyumlu ise birey o kadar sağlıklı bir iş doyumunu yaşar. Örneğin okul örgütünde öğretmenlerin asıl işi öğretmedir ancak okul yöneticileri tarafından kendilerine nöbet tutma, bir törene içerik hazırlama veya bir yarışmaya öğrenci hazırlama gibi görevler de verilebilir. Öğretmenlerin okulda gerçekleştirdikleri iş ve görevleri eğitimini

aldıkları öğretmenlik mesleği ile ne kadar yakın ilişkili ise iş temelli mutlulukları da o kadar yüksek olacaktır (Yıldırım, 2014: 88-89).

Roller: Bir örgütte bireylerin hepsi için biçilmiş, yapması beklenen bir davranış biçimi vardır. Bu davranış biçimi bireylere biçilen rollerdir. Aynı zamanda örgütte daha eski bulunanlar ya da örgütün kahraman isimlerinin davranışları örgüte sonradan dahil olan bireyler için rol model niteliğindedir (Güney, 2011: 186-187).

Güç Dağılımı: Örgütlerde bir karar alınırken ve bu karar uygulanırken çeşitli güç odakları devreye girer. Örneğin okullarda yönetici olan müdür gücünü yasal dayanaklardan alır. Ancak kararların hayata geçirilmesinde uzmanlık ve yeterlik de önemlidir (Yıldırım, 2014:90).

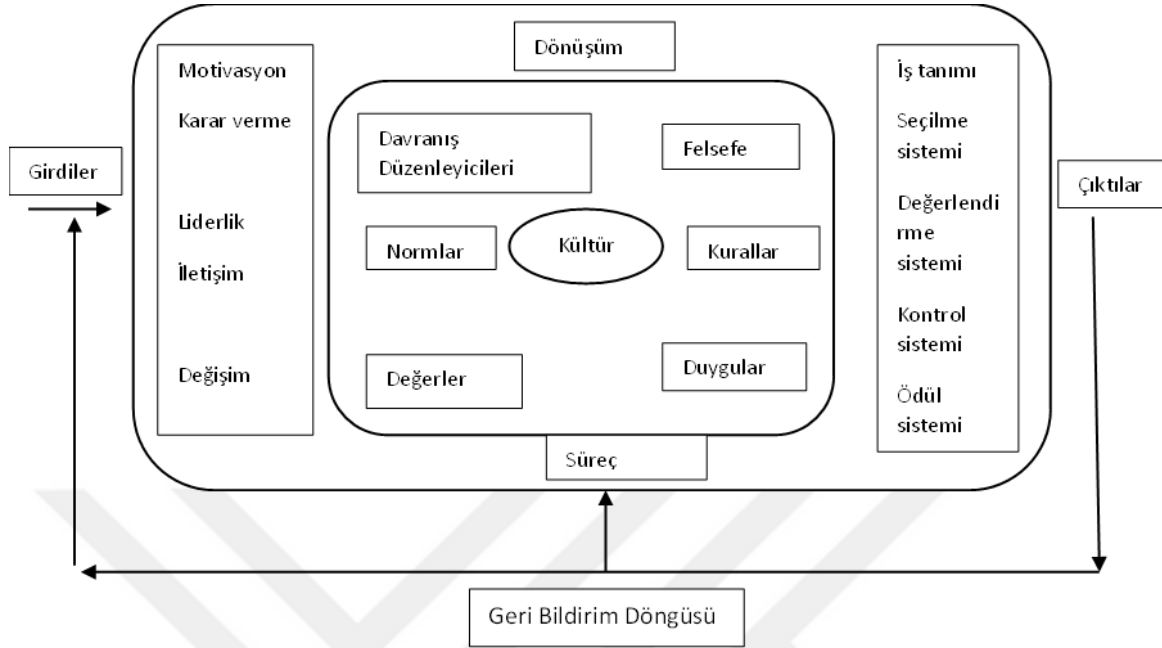
İletişim: Örgütün kültürüyle de ilişkili olarak her örgütün bireyleri arasında farklı sembol ve kelimelerden oluşan iletişim yolları vardır. Bu iletişim yolları her örgüt için kendine has nitelik taşımaktadır. Örgütü oluşturan bireylerin kullandığı argo ifadeler, mecazlar, çeşitli benzetmeler ve taklitler bu iletişime örnek olarak verilebilir. Bu örgütün kendine özgü iletişimi aynı zamanda örgütü oluşturan bireyleri birbirine daha çok bağlar (Akgemci, Çelik ve Şimşek, 2014: 40).

Teknoloji: Bir işin gerçekleştirilmesi esnasında büyük kolaylıklar sağlayan teknoloji aynı zamanda bize örgütün kültürü ile ilgili de bilgiler verir. Örneğin bir okulda kullanılan teknolojik araç ve gereçler ile bunların nasıl kullanıldıkları o okulda bulunan öğretmen ve yöneticilerin mesleki gelişimleri, uzmanlıkları ve ne derece yenilikçi oldukları hakkında kopya verir (Yıldırım, 2014:92).

Değişim: Örgütün kültürü, örgütün amaçlarıyla uyumunu kaybettiğinde ya da örgütün içinde bulunduğu çağa ayak uydurma gereksinimini karşılayamadığında değişime muhtaçtır. Bununla beraber örgütün kültürü örgütü oluşturan bireylerle ilişkilidir. Bu nedenle örgütü oluşturan bireyler değiştiğinde kültürde de değişim kaçınılmaz hala gelir. Örneğin okul örgütünde yönetici olan okul müdürünün ya da görev yapan öğretmenlerin değişmesi okulun kültüründe de değişime neden olabilmektedir (Tutar, 2017: 245-251).

Yasallık: Her örgütün belirli bir görevi vardır. Bu görevi yerine getirebilmesi için görev tanımları ve sınırlılıkların olduğu belli yasal düzenlemeler gerekir. Eğer örgütün yöneticisi kişilik olarak örgütün görevlerini yerine getirebilmesi konusunda başarı gösterebiliyor ve güçlü bir iletişim ağı kurabiliyorsa yasallığın etkisi azalır. Ancak

örgüt yöneticisi kişilik olarak örgütün yönetiminde pasif kalıyor ve güçlü ilişkiler kuramıyorsa o zaman yasallık daha etkili bir hal alır (Yıldırım, 2014: 94).

Şekil 2.1: Örgüt Kültürünün Boyutları

Kaynak: Lunenburg ve Orntein, 2013

2.2.1.2. Örgüt Kültürünün Kuramsal Değerlendirilmesi

a. X ve Y Teorisi:

Douglas McGregor örgütlerdeki yönetim aktivitelerinin doğrudan yöneticilerin yönettikleri grup hakkındaki varsayımlarından ve fikirlerinden kaynaklandığını ileri süren bir görüş belirtmiştir. McGregor görüşündeki karşıt unsurları Teori X ve Teori Y şeklinde sınıflandırır. Teori X'e göre yöneticiler astlarına karşı şu fikirlere sahiptir;

- İnsanlar genellikle çalışmayı sevmez ve çalışmamanın yollarını arar.
- Bu sebeple çalışmayı sevmeyen insanlar baskı ile çalıştırılmalı ve sürekli takip edilmelidir.
- Zaten insanlarda yönetilmek ve yöneticilerin kendisini sürekli takip ettiğini bilmek isterler.

Teori Y'ye göre ise yöneticiler astlarına karşı şu fikirleri benimserler;

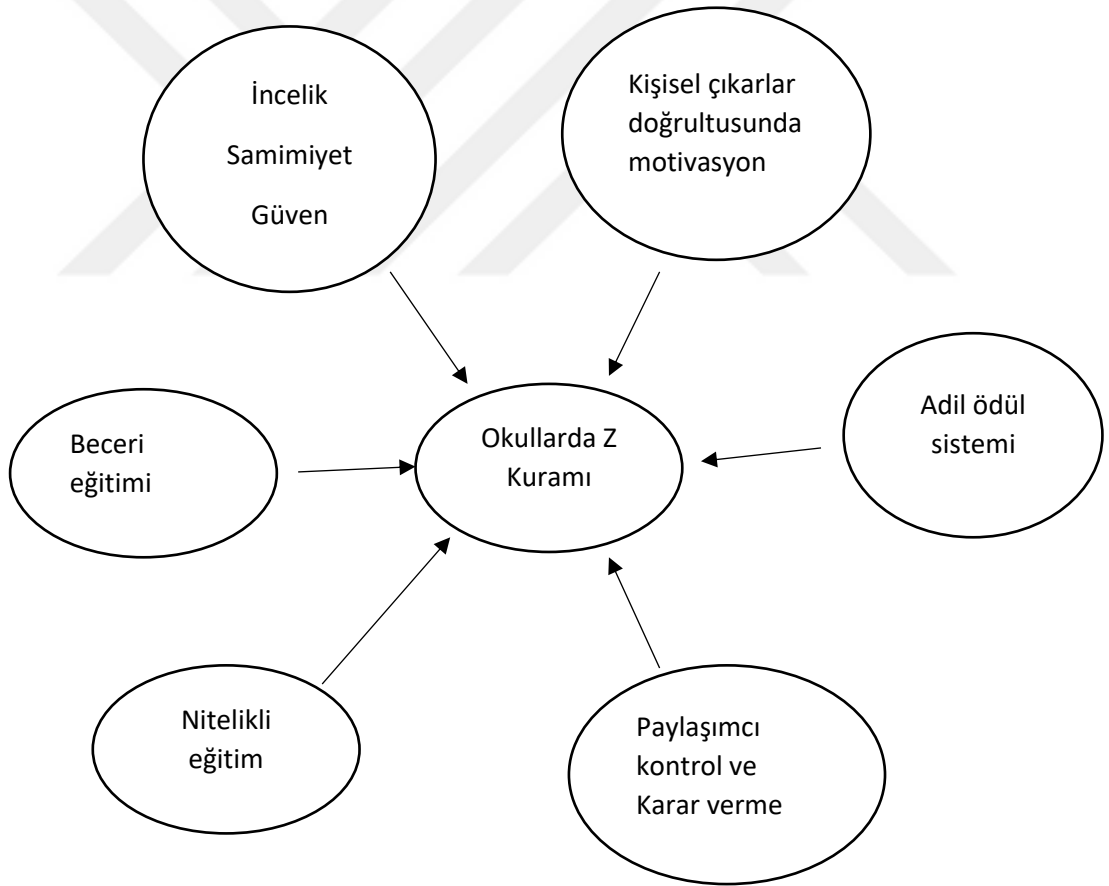
- Çalışmak doğal bir gerekliliktir.

- Hedefe sadık kalmak başlı başına bir ödüdür.
- Gerektiğinde insanlar sorumlu kişiler ile iletişim kurarlar.

McGregor bu iki teori arasından Teori Y'yi benimsemiştir. Ona göre Teori X demokratik ve yönetilenlerin ihtiyaçlarını karşılayan bir teori değildir (McGregor, 1960'tan akt. Lunenburg ve Ornstein, 2013: 33).

b. Z Teorisi

X ve Y Teorilerinin devamı niteliğinde ortaya çıkan bir teoridir. Ancak aralarındaki fark, X ve Y Teorileri örgüt içerisinde sadece yöneticiye yönelik görüş bildirirken Z Teorisi bütün örgütün kültürünü ele almaktadır. Yani Z Teorisi sadece örgüt içerisinde yöneticilerin fikirlerini değil tüm örgütü etkileyen genel kültürü ele alır (Lunenburg ve Ornstein, 2013: 63-64).

Şekil 2.2: Z Kuramının Okullarda Uygulanan Temel Bileşenleri

Kaynak: Lunenburg ve Ornstein, 2013

Kültürün örgüt içerisinde önemli bazı işlevleri bulunmaktadır. Bunlar genel olarak;

- Kültür, örgütlerin birbirinden farklı olan yönlerini belirler.
- Kültür, örgüte bir hüviyet kazandırır.
- Kültür, bireylerin örgütü benimsemesini sağlar.
- Kültür, örgüte düzen ve istikrar kazandırır.

Kültür, örgütü oluşturan bireyleri birbirine bağlayarak ortak bir hedef doğrultusunda hareket etmelerini sağlar. Okullar ise birer eğitim örgütleridir. Eğitim örgütlerinin çıktısı insan olduğu için diğer örgütlerden daha önemlidir. Sağlam, oturmuş, güçlü bir okul kültürü bireylerin iyi yetişmesini sağlar. Toplumu oluşturan bireylerin iyi yetişmiş insanlardan oluşması ise toplumu tüm fertleriyle beraber olumlu yönde etkiler (Çelik, 2012:4).

2.2.2. Okul Kültürü

Bir eğitim örgütü olan ve insan kazanımı sağlayan okulların da kendilerine has kültürleri vardır. Okul örgütleri ülkelerin sonraki nesillerini yani geleceklerini yetiştiren kurumlar olarak büyük önem taşırlar. Aynı zamanda her okulun kültürünü oluşturan, dışarıdan algılanamayan ve kendine has sembolleri vardır. Okul örgütünün içine girildiğinde örgütü oluşturan öğretmen, öğrenci ve yönetici gibi tüm bireylerin davranışlarını etkileyen bu sembollerdir. Okulun örgütsel kültürünün tanınması kendine özgü sembollerinin anlaşılmasıyla gerçekleşir (Çelik, 2012: 4-6). Okul kültürü başlığının altında üç esas başlık vardır. Bunlar; hikayeler, ikonlar ve törenlerdir. Burada hikayelerin içerisine mitleri ve efsaneleri de alabiliriz. Hikayeler; gerçek olaylardan esinlenen gerçek ve hayali ifadelerdir. Mitler; tartışmasız kabul edilen inançların anlatıldığı hikayelerdir. Efsaneler; sürekli tekrarlanan kurgusal hikayelerdir. Örneğin; velilerin baskılarına rağmen öğretmenin arkasında duran ve onu koruyan bir okul müdürü sadakatin simgesi olur ve okul örgütüne yeni katılan öğretmenlere de anlatılarak bu durum hikayeleştirilir. İkonlar ise kültürü temsil eden logolar ve sloganlar gibi nesnelere. Son sembol olarak törenler de örgütlerde önemli olay ve durumları vurgulayan kutlamalardır (Hoy ve Miskel, 2010: 172-173).

Örgüt kültürü üzerine yapılan bazı araştırmalar sonucunda okul örgütlerinde anlatılan hikayeler ve mitler temel alınarak bazı metaforlar yapılmaktadır. Bu metaforlardan birincisinde okul; öğrenmenin temel alındığı ve müdürün başöğretmen kabul edildiği

bir *akademi* olarak görülür. İkinci metaforunda okul; öğrencilerin katı bir disiplinle kontrol edildiği ve müdürün beklisi kabul edildiği bir *hapishane* olarak değerlendirilir. Üçüncü metaforunda okul; herkesin eğlendiği bir yer ve müdüründe sosyal yönlendirici kabul edildiği bir *kulüp* olarak görülür. Dördüncü metaforunda okul; herkesin birbirinden bir şeyler öğrendiği ve müdürün de topluluk lideri kabul edildiği bir *topluluk* olarak görülür. Beşinci metaforunda okul; öğrenci makinaları üreten bir yer ve müdüründe formen kabul edildiği bir *fabrika* olarak görülür. (Hoy ve Miskel, 2010: 174).

Okul örgütlerinde yaşanan olaylar ve örgütü oluşturan bireylerin davranışları okulun kültürüyle ilişkilendirilmelidir (Terzi, 2019:9). Bir okul örgütünde öğretmenlerin paylaştıkları temel inançlara dayanarak kültür; güvene, üst düzey öğrenci başarısına ya da himayeci bir yaklaşımla disipline dayandırılabilir. Okul kültürünün oluşmasında okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve diğer personellerin etkisi vardır. Okul yöneticisi güçlü bir okul kültürü oluşturarak öğretmenlerin motivasyonunu artırabilir ve etkili bir okul kimliğinin oluşmasını sağlayabilir (Çelik, 2012:50-51). Okul örgütleri genel olarak hedeflerine ulaşmak için amaç merkezli çalışırlar. Örneğin bir okul öğrencilerin akademik başarısını artırmak için çalışırken başka bir okul okulda disiplini sağlamayı amaçlayabilir (Bayrakçı, 2014: 194). Örgütsel ilerleyiş bireylerin bilgi birikimi, öğrenme etkinliği, kendi kendine düşünme ve kendi kendine yönetme yeteneğine bağlıdır. Örneğin akademik yönde başarısız bir okul bu sorunu çözebilmek adına yakın çevrede başarılı bir okulun uygulamalarını kendine uyarlamaya çalışıyorsa aslında örgüt içinde bireyler öğrenme ve kendi kendine yönetme işlevlerini gerçekleştirmeye çalışıyorlar demektir. Kendi kendine etkinliğin dört temel unsuru vardır. Bunlar; tecrübeli kişilerin ustalığa dayanan deneyimleri, başkalarından öğrenilen deneyimler, sosyal ikna ve duygusal davranışlardır. Sadece kişilerin değil örgütlerin de duygusal boyutları olduğunu unutmamak gerekir. Örneğin strese karşı tepki vermek sadece bireyler değil örgütler tarafından da gerçekleştirilir. Etkili örgütler krizlerle başarılı bir şekilde mücadele edebilir. Ama daha az etkili örgütler krizlerde bocalar. Bu bocalama başarısızlıklarını artırır. Uyarıları yanlış değerlendirerek bazen gereğinden fazla ya da az tepki verir bazen de hiç tepki vermeyebilirler (Hoy ve Miskel, 2010:176-177).

Okul örgütünde güven kültürünün yüksek olabilmesi için üç unsur olan öğretmen, öğrenci ve müdürün birbirlerine güvenmesi gerekir. Yani öğretmen öğrencisine ve müdürüne, öğrenci öğretmenine ve müdürüne, müdür de öğretmen ve öğrencisine

güveniyorsa o örgütte güven kültürü yüksektir. Bazı araştırmalar sonucunda ise öğrenci ve velilerin güveninin öğrenci başarısını etkilediği ortaya konmuştur. Bu araştırmalara göre öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasındaki ilişkinin güvene dayalı olması öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemektedir (Hoy ve Miskel, 2010:180-181).

Eğitimin evrensel hedeflerinde biri kültürel değerlerin sonraki nesillere aktarılmasını sağlamakken bir diğeri ise değişen dünyada kültürel değişimleri sağlayarak çağa ayak uydurulmasını sağlamaktır. Bir eğitim örgütü olarak okulların kültürü sayesinde değişen dünyaya ve çağa ayak uydurabilmesi ve okullardan toplumların ilerleyişine ışık tutabilmesi beklenir. Bu sebeple öncelikli olarak kültür değişimini eğitim örgütleri olan okullar sağlayabilir. Bu hususta okul yöneticilerine düşen görev ise kültürel liderlik yapmaktır. Kültürel lider olarak okul yöneticileri bir yandan mevcut kültürü yorumlarken bir yandan da kamu yararına bu kültürel değerlerin temsilciliğini yapar (Çelik, 2012: 57).

Bir okul örgütünde benimsenen kültür olumlu bir kültür olabileceği gibi olumsuz zehirli bir kültür de olabilir. Bir okulda olumlu kültürü oluşturmak uzun yıllar alır ve büyük sabır gerektirir. Ama olumsuz bir kültürün okul örgütünü ele geçirmesi çok daha kolay ve hızlıdır. Örneğin yılın başında herhangi bir sorun yok iken yılın sonunda okulun kültürü tamamen olumsuz bir hal alabilir. Bunun için birkaç zehir sağan öğretmen yeterlidir. Bu öğretmenler öğrencileri olumsuz yönde etkilemeye başladıklarında artık kültürde bozulmalar başlar ve çocuklar birbirlerinden daha hızlı etkilenecekleri için kültür de hızla zehirlenir. Sonuçta sosyal hayatta başarısız, kendi işlerini takip etmekten aciz, sürekli başkalarının direktiflerine ihtiyaç duyan çocuklar yetişmiş olur. Bunun önüne geçmek için önce öğretmenlerin olumlu kültür oluşturabilen ve bu kültürü besleyebilen bireyler olması gerekir. Zira okulun fiziksel şartlarının ve binasının değil içini dolduran insanların kıymeti vardır (Terzi, 2019: 52-55).

2.2.3. Kültür ve Davranış İlişkisi

Her örgütün dışardan algılanabilen davranışlar, semboller şeklinde kendini gösteren ritüelleri vardır. Bunlar örgütün kültürünün bir çeşit dışa vurumudur. Her örgütün bu şekilde kültürünün dışa yansımaları vardır. Bu dışa vurumlar örgütten örgüte farklılık gösterir. Bu farklılıklar ise o toplumun kültürünü oluşturur (Şeşen, 2015: 570).

İnsanların bir olay ya da durum karşısında verdikleri bilinçli geri dönütlere davranış denir. Kültürel tutumlar bireyin davranışı ortaya koymasını sağlayan ön hazırlık sürecidir. Kültürel tutumların önemli ve güçlü olanları bireyin davranışına yön verir. Her tutum davranışa dönüşmese de her davranışın arkasında mutlaka bir tutum vardır. Ve bu tutumun kaynağı da kişinin değerleri yani kültürüdür. Tutumun öğrenmeye dayalı bilişsel, duygulara dayalı duygusal, tepkilere dayalı davranışsal olmak üzere üç ögesi vardır. Bunlar aynı zamanda kültürün de öğeleridir. Tutumlar doğuştan değildir. Birey dahil olduğu kültürün, kültür objelerini zamanla öğrenir. Birey özellikle gözlem ve taklit yoluyla kültürel tutumları öğrenir. Kültürel tutumların öğrenilmesinde; anne babanın etkisi, akranların etkisi, enformasyon araçlarının etkisi, eğitimin etkisi ve sosyal çevrenin etkisi vardır (Tutar, 2017: 93-102).

Zamanla kültürler nasıl değişebiliyorsa kültürel tutum ve davranışlar da değişebilir. Kültürel tutumların değişmesinde etkili olan en önemli faktör bireyin sürekli öğrenmesi yani kültürlenmesidir. Kültürlenme bireyin öğrenme yoluyla kültürel obje ve ifadeleri edinmesidir. Bireyin yaşadığı çevrede bir değişim olduğunda kültürel tutumlarına da bu değişim yansır (Çelik, 2012: 70-71). Kültür insanın davranışları sonucunda oluştuğu için her zaman kültür ile insanın davranışları arasında bir ilişki vardır. Aynı kültürde yaşayan insanların aynı duruma karşı benzer tepkisel davranışlar vermesi de kültür ile davranış arasındaki yakın ilişkinin kanıtıdır. Davranışlar, kültürel olguların yaşandığı andaki duruma ve kültürü etkileyen kültürel objeleri bilen bireylerin oluşturduğu geçmişteki yapıya göre şekillenir. Bu durumda davranışlar bireysel kültür ve değerlerin, kültür ise bireyler arası ya da toplumsal etkileşimlerin ürünü olarak ortaya çıkar (Şeşen, 2015: 571).

2.2.3.1. Sosyal Davranış

Her örgütün gerçekleştirmeyi amaçladığı bir hedefi olduğu gibi okul örgütünün de hedefleri vardır. Bu hedefleri gerçekleştirebilmek için yazılı olmayan, yasalarla ifade edilmemiş bazı kurallar vardır. Bu kurallar sosyal davranışları doğurur. Temeli sevgi, saygı, hoşgörü gibi olumlu sosyal davranışlara dayanan bu kurallar okul örgütü de dahil olmak üzere tüm örgütlerde hedefe ulaşabilmek için uygulanmak zorundadır (Demirkaya, 2012: 7-9).

Her insan sosyal bir örgütün içerisine dahildir. Özel olarak bir aileye, çocukluk döneminde sosyal olarak bir okul örgütüne ve daha sonra yetişkinliğinde de çalıştığı

kuruma dahildir. Eğer birey dahil olduğu bu grupların yazılı olan ya da yazılı olmayan kurallarına uyum sağlayıp grupla ortak hareket edebilirse olumlu sosyal davranışlar göstermektedir. Ancak birey içinde bulunduğu grupla uyumlu bir şekilde hareket edemiyorsa olumlu sosyal davranışlar gösterdiğini söyleyemeyiz. Bir çocuğun okula başlamasıyla okul örgütüne, öğretmen ve arkadaşlarıyla kuracağı ilişkilere bağlı olarak sosyal uyum kavramı da gündeme gelir. Çocuğun öğretmenleriyle arasındaki sosyal uyum okul ve sınıf kurallarına uyarak okul örgütünün hedeflerine ulaşmasına yardım etmesidir. Çocuğun diğer çocuklarla arasındaki sosyal uyum ise onlarla kaynaşması, arkadaşlık etmesi ve sosyal ilişkiler kurması üzerinedir. Aynı zamanda bu iki süreç birlikte çocuğun sosyal gelişimini oluşturmaktadır (Aytürk, 2019: 3-4).

2.2.3.2. Sosyal Bir Ortam Olarak Okul

Okul, kişinin gelişiminde etkisi olan ve bazen iyi bazen de kötüyü öğreten çevreye karşı bilinçli olarak düzenlenmiş bir eğitim örgütüdür. Okul, çevrenin bireye öğrettiği olumlu davranışları pekiştirmek, olumsuz davranışların etkisini ortadan kaldırmak için belirli plan ve programlara dayalı olan bir örgüttür. Okul örgütü değişebilen ve gelişebilen bir örgüttür. Okul örgütünün olumlu yönde değişmesiyle etkili okul örgütleri ortaya çıkar. Okul örgütünde değişim iki şekilde olabilir birinci şekil değişim yüzeysel ve kalıcı olmayan değişimlerdir. İkinci şekil değişim niteliksel değişimlerdir. Kalıcı ve uzun ömürlü değişimlerdir. Örneğin lise giriş sınavının içeriğinin değişmesi birinci düzey değişimken, lise giriş sınavının tamamen kaldırılması ikinci düzey bir değişimdir. Etkili okul temelde bir kültür değişimidir. Kültür de meydana gelen değişim sosyal bir örgüt olan okulun temelden değişimini sağlar. Böylece okul örgütünü oluşturan bireylerin davranışlarında olumlu bir değişimin kalıcı olarak gerçekleşebilmesi için yine o örgütün kültürünün ele alınması gerekir (Balcı, 2021: 264-272).

Okul örgütünde değişimin ve gelişimin başlatıcısı, yöneticisi ve denetleyicisi okul yöneticileridir. Okul yöneticisi güçlü bir okul kültürü oluşması için çabalar ve denetimini sağlar. Kültürün denetimi ihtiyacı, güçlü okul kültürlerinde zayıftır. Çünkü güçlü bir okul kültüründe örgütü oluşturan bireyler kültürü içselleştirir, benimser ve denetime ihtiyaç az olur. Okul örgütünü oluşturan bireylerin davranışlarının örgütün kültürüyle doğrudan ilişki içinde olması bireylerin davranışlarında değişim beklendiğinde ilk olarak kültürü akla getirir. Kültürde meydana gelecek olumlu bir değişim ve güçlü bir kültürün ortaya çıkması örgütün bireylerinde olumlu davranış

değişikliğini tetikleyebilir. Bununla beraber temel kültürde meydana gelen köklü bir değişim davranış değişikliğinin de kalıcı olmasını sağlayacaktır (Çelik, 2012: 67-69).

2.3. İlgili Araştırmalar

Literatür incelendiğinde doğrudan okul kültürü ve öğrencilerin okul sosyal davranışlarını ele alan bir tez çalışmasına rastlanmamasına rağmen bu konuyla dolaylı olarak ilişkili olan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Ulaşılan literatürde kültür ile ilgili aşağıdaki araştırmalara rastlanmıştır.

- Kaplan (2024) kültürle ilgili yaptığı araştırmasında, okul müdürlerinin sosyal adalet liderliğinin kültür kavramı ile ilişkisini ele almıştır. Araştırmasında sosyal adalet liderliği ile okul kültürü arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda bu ilişkinin kuvvetli bir ilişki olduğunu belirtmiştir.
- Kelebek (2023) araştırmasında müdürlerin öğretimsel liderliği ile kültürü birlikte değerlendirmiş ve bu iki kavramın öğretmen performansı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Ancak araştırmasının sonucunda ele aldığı öğretimsel liderlik ve öğretmenlerin performansları arasında anlamlı bir bağ olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda demografik bilgilerden olan cinsiyet faktörünün öğretmenlerin performanslarını etkilediğini ifade etmiştir.
- Kuş (2023) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin görüşlerini alarak, öğretmenlerin okul kültürü ile uyumsal performans algılarının cinsiyet, mesleki kıdem, eğitim düzeyi gibi demografik bilgilere göre anlamlı bir fark göstermediğini ortaya koymuştur. Aynı zamanda sınıf öğretmenlerinin okul kültürü ve uyumsal performans algıları arasındaki ilişkiyi ele almıştır.
- Mavuzer (2023) okul kültürünü içeren araştırmasında kültür ile öğretmenlerin sınıf yönetimi değişkenlerini birlikte ele almıştır. Araştırmasının sonucunda okul kültürü ile öğretmenlerin sınıf yönetimi değişkenleri arasında çok kuvvetli olmasa da doğru orantılı bir ilişki saptamıştır. Bu çalışmada okul kültürünün alt boyutları da ele alınmış ve görev kültürü alt boyutunun sınıf yönetimi kabiliyetini çok kuvvetli bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.
- Danacı (2023) okul kültürü ile ilgili yaptığı araştırmasında ergen kavramına değinmiş, ergenler için sosyal ve duygusal öğrenmenin kültür ile ilişkisini araştırmıştır. Bu araştırma lise öğrencileri üzerinde yapılmış ve okul

kültürünün öğrencilerin okula bağlılığına etkisinde sosyal ve duygusal öğrenmenin yardımcı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

- Kınay Kuru (2023) okul kültürü ile ilişkili araştırmasında öğretmenlerin mesleki anlamdaki öğrenmesi üzerinde durmuş ve bu iki etken arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Araştırmanın sonucunda okul kültürü ile öğretmenlerin mesleki öğrenmesi arasında çok kuvvetli bir ilişki olduğunu saptamıştır.
- Demirel Helvacı (2022) okul kültürü ile öğretmenlerin mesleki anlamdaki etik değerlerini ele almış ve aralarındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin mesleki anlamdaki etik değerleriyle okul kültürü arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu ve öğretmenlerin mesleki etik değerlerinin okul kültürünü etkilediği sonucuna ulaşmıştır.
- Seylim (2022) öğretmenlerin okul çevresine uyum sağlaması ve okul kültürü algıları ile görevlerini bırakma istekleri arasındaki ilişkiyi ele alan bir araştırma yapmıştır. Yaptığı araştırma sonucunda okul müdürlerinin; öğretmenlerin okul çevresine uyum sağlamasında, öğretmenlerin okul kültürü algısı geliştirmelerinde ve öğretmenlerin görevlerini bırakma isteklerinde doğrudan etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.
- Karaca Güzel (2021) okul kültürü ile örgütsel sessizlik kavramları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmasında hedef kitle olarak ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenleri ele almış ve öğretmenlerin algılarına göre bu iki değişkenin ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda ise öğretmenlerin algılarına göre örgütsel sessizlik ve okul kültürü arasında ters yönde zayıf bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır.
- Aytek (2020) okul kültürü kavramı ile işe ilişkin duyuşsal iyilik kavramını öğretmenlerin algılarına göre ele almıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yüksek memnuniyet algısı ile okul kültürü arasında doğru orantılı, öğretmenlerin düşük memnuniyet ve okul kültürü algıları arasında ise ters orantılı bir ilişki saptamıştır.
- Alp (2017) okul kültürü ile öğrencilerin bireysel değerleri arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Araştırmasında ortaokul öğrencilerini ele almıştır. Araştırmanın sonucunda okul kültürü ile öğrencilerin bireysel değerleri arasında doğrusal bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Okul kültüründe olumlu bir değişim olduğunda öğrencilerin okulu daha çok benimsedikleri ve içselleştirdikleri sonucuna

ulaşmıştır. Ulaştığı bu sonuç için 6. Sınıfların 7. Ve 8. Sınıflardan daha olumlu sonuçlar verdiğini ifade etmiştir.

- Öztürk (2015) araştırmasında okul kültürü ile okulda tükenmişlik düzeyini ele almıştır. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınarak araştırmanın sonucunda okul kültürü ile öğretmenlerin tükenmişlik seviyeleri arasında zıt yönlü bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir.
- Kartal (2014) öğretmen algılarına göre okul kültürü ile öğretmenlerin sınıfta kullandıkları disiplin türleri arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Araştırmasında resmi okullarda görev yapmakta olan ortaokul öğretmenlerinin görüşünü almış ve okulda kültür kavramı ile öğretmenlerin sınıfı yönetirken uyguladığı disiplin çeşitleri arasında zayıfta olsa doğru orantılı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.
- Önsal (2012) araştırmasında kamu ve özel ilköğretim okullarında çalışmakta olan öğretmenlerin görüşlerine başvurmuştur. Araştırmasında iletişim ve kültür kavramlarını birlikte ele almıştır. Okul yöneticilerinin iletişim becerileri ile okul kültürü arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin iletişim becerileri ile okul kültürü arasında doğru orantılı ve anlamlı ilişkiler olduğunu tespit etmiştir.
- Uysal Arpaguş (2011) araştırmasında okul kültürünün öğretmen davranışlarına etkisini araştırmıştır. Çalışma sonucunda okul kültürü ve öğretmenlerin davranışları ilişkisinde doğrusal bir ilişki olduğunu ifade etmiştir. Örneğin okul kültürü ile ilgili olumlu durumların öğretmenlerin motivasyonunu artırdığı, aksine okul kültürü ile ilgili olumsuz durumların öğretmenleri stres gibi olumsuz davranışlara yönelttiğini ifade etmiştir.
- Kaya (2009) araştırmasını Batman ili için yapmıştır. Zira okul kültürü ile öğrenci başarısını birlikte ele alan ancak farklı illeri içeren başka araştırmalarda literatürde mevcuttur. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre okul kültürünün öğrenci başarısı üzerine etkisini araştırmış ve sonuç olarak okul kültürünün iletişim alt başlığı ile öğrencilerin akademik başarısı arasında ters yönde bir ilişki bulmuştur. Bunun nedeninin öğretmenlerin kendi aralarındaki iletişiminin artmasının öğrenci başarısı yönünde gayretlerini olumsuz etkilemesi olabileceğini ifade etmiştir. Ancak öğretmenlerin karara katılımı gibi kültürel faktörlerle öğrenci başarısı arasında

olumlu ilişki saptamıştır. Çünkü karara katılan öğretmenlerin okul örgütünü daha çok benimseyen duygularının arttığı ve gayretlerinin arttığı ifade edilmektedir.

- Eyüboğlu (2006) okul kültürünün oluşturulmasında kamu okullarında ve özel okullarda çalışan öğretmenlerin etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda okul kültürünün oluşturulmasında öğretmenlerin büyük etkisinin olduğunu ifade etmiştir.

Ulaşılan literatürde okul sosyal davranışı ile ilgili 3 araştırmaya rastlanmıştır;

- Umut Dilli (2022) araştırmasında özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin ve sosyal destek algılama sıklıklarının, okul sosyal davranışlarını etkileme gücünü belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda demografik bilgilere göre okul sosyal davranış algılarının değişmediğini ifade etmiştir. Katılımcının algıladığı sosyal destek ile okulda sergilediği okul sosyal davranışları arasında aynı yönde bir ilişki olduğunu ifade etmiştir.
- Şahin (2018) araştırmasında zeka yönünden parlak, normun üstünde olan öğrencilerin okul sosyal davranışlarının internet, bilgisayar ve ekran bağımlılığı ile ilişkisini ele almıştır. Araştırma bulgularına göre bilgisayar, internet ve online oyunlar gibi ekrana yönelik bağımlılıkların üstün zekalı öğrencilerin sosyal davranışlarını doğrudan etkilediğini ifade etmiştir.
- Yılmaz (2017) araştırmasında okul sosyal davranışı beden eğitimi ve oyun uygulamalarıyla birlikte ele almış ve aralarındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonucunda zihinsel engeli olan çocuklarda oyun içerikli uygulamaların çocukların okul sosyal davranışları üzerinde etkili olduğunu tespit etmiştir.

Ulaşılan literatürde okul kültürü ile okul müdürlerinin liderlik yaklaşımları; öğretmenlerin motivasyon, sınıf yönetimi, sınıf içi disiplin yaklaşımları, mesleki doyum seviyeleri ve öğrencilerin akademik başarıları gibi pek çok değişkenle ilişkisinin araştırıldığına rastlanmıştır. Öğrencilerin okul sosyal davranışlarının ele alındığı araştırmalarda ise ulaşılan literatürde genellikle üstün zekalı, öğrenme güçlüğü olan ve zihinsel engeli bulunan öğrenciler üzerinden araştırmalar yapıldığı görülmüştür. Literatürde ulaşılan araştırmalar sonucunda okul kültürü ile okul sosyal

davranış arasında ilişkiyi araştıran yakın araştırmalar mevcut olup birebir aynı başlıkta bir araştırmaya rastlanmamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, okul kültürünün öğrencilerin sosyal davranışlarıyla ilişkisini araştırmak amaçlandığından, araştırma; nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinin bir çeşidi olan korelasyonel araştırma desenine göre yürütüldü. Nicel araştırma yöntemi hakikati araştırmacının görüşlerinden bağımsız gören ve bağımsız olarak hakikati tespit etmek amacıyla sayısal verilerin toplanıp analiz edildiği araştırma yöntemidir. İlişkisel tarama modeli ise iki değişken arasında birlikte bir değişim olup olmadığını bir değişim varsa bunun doğru ya da ters orantılı olup olmadığını ve ne şekilde gerçekleştiğini ifade eden araştırma modelidir (Karasar, 2009:50). İlişkisel tarama modelinin bir çeşidi olan korelasyonel araştırmalar iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan araştırma desendir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2021: 16). Öğretmenlere “*Kişisel Bilgi Formu*”, “*Okul Kültürü Ölçeği*” ve “*Okul Sosyal Davranış Ölçeği*” uygulandı. Öğretmenlere uygulanan ölçekler SPSS programı ile değerlendirilecek temel sorulara cevap arandı. SPSS programı içerisinde öğretmenlerin kültür algılarının ve okul sosyal davranış algılarının belirlenmesi amacıyla t test ve ANOVA testleri uygulandı. Aynı zamanda okul kültürü ile okul sosyal davranış kavramları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı korelasyon analizi yapılarak tespit edildi.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada İstanbul ili Avrupa yakasında Bağcılar, Başakşehir ve Zeytinburnu ilçelerindeki devlet ortaokulları ile özel ortaokullarda görev yapan öğretmenler evren olarak alındı. Araştırmanın evreninde Bağcılar, Başakşehir, Zeytinburnu ilçesinde bulunan 110 adet ortaokulda 2023-2024 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan toplam 11314 öğretmen yer almaktadır. Bu ilçeler sosyo-ekonomik düzeyleri birbirinden farklı olan ve okul ile öğrenci nüfusunun yüksek olduğu ilçeler olması nedeniyle seçildi. İlçelerin büyüklüğü ve 11314 öğretmene ulaşmaya çalışmanın ekonomik zorluğu ve zaman güçlüğü göz önünde bulundurularak, araştırma grubu 375 öğretmen ile sınırlandırıldı.

Örneklem seçiminde bu üç ilçedeki resmi okullardan 288, özel okullardan 87 olmak üzere toplam 375 ortaokul öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturdu. Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanıldı. Uygun örnekleme yöntemi araştırmacının kendisi için kolay ulaşılabilir olan örneklemden veri toplaması yöntemidir. Örneğin bir araştırmacının tanıdığı öğretmenleri ve onların bağlantılarını kullanarak öğretmenlere ulaşip veri toplaması böyledir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2021: 95). Evreni oluşturan bireylerin toplam sayısının bilindiği durumlarda yapılan hesaplamalara göre incelenen olayın görülme sıklığı ($p=0.5$) ve görülme sıklığı ($q=0.5$) alındı. Güven aralığı %95 ve kabul edilebilir hata payı ($\alpha=0.05$) alındığında bu araştırma için 372 örneklemin yeterli olduğu hesaplandı (Kadıoğlu, 2019).

3.3. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması “Okul Kültürü Ölçeği” Göldağ (2015), ile “Okul Sosyal Davranış Ölçeği” Yukay-Yüksel (2009), gerekli izinler alınarak kullanıldı. Öğretmenlere uygulanacak olan bu ölçeklerin başında Kişisel Bilgi Formu ile kişisel veriler toplandı daha sonra ilişkisi araştırılan okul kültürü ve okul sosyal davranışları hakkında öğretmenlerin fikirleri alındı.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğretmenlerin demografik bilgileri ölçmek için oluşturulan soru formudur. Kişisel değişkenler ile ilgili cinsiyet, branş, mesleki kıdem, bulunduğu okuldaki görev süresi, yaş, öğrenim düzeyi, doğum yeri, okul türü etkenlerini ifade eden maddeler yer almaktadır.

3.3.2. Okul Kültürü Ölçeği

Bu ölçeğin orijinali “*School Culture Survey*” adıyla, S. V. Gruenert ve J. Valentine tarafından 1998 yılında Missouri Üniversitesinde geliştirilmiştir. Bu ölçek Türkçeye uyarlanmış bir ölçek olup likert tipindedir. Ölçekte yer alan her bir madde, beşli likert tipi bir değerlendirme ölçeği ile ölçülmektedir (Göldağ, 2015). Ölçeğin A - B formu olacak şekilde iki kısımdan oluşur. A formu “*Öğrenciler için okul kültürü ölçeği*” olup bu araştırmada öğretmen görüşleri ele alındığı için uygulanmamıştır. B formu ise “*Öğretmenler için okul kültürü ölçeği*” olup toplam 35 maddeden oluşmaktadır. Bu araştırmada öğretmen görüşleri esas alındığı için B formu ölçek olarak kullanıldı. Ölçeğin Türkçeye uyarlanmasında öncelikle İngilizceyi çok iyi bilen kişilerce ölçek

Türkçeye çevrilmiş sonra tekrar Türkçe metin İngilizceye çevrilerek kıyaslamalar yapılmıştır. Çeşitli analizler yapıldıktan sonra bir ön uygulama gerçekleştirilmiş ve sonuçları kıyaslanmıştır. Tüm bu işlemlerin sonucunda Türkçeye uyarlanmış ölçek ortaya çıkmıştır. Ön uygulama sonucunda Cronbach Alpha iç güvenilirlik kat sayısının 0,625 ile 0,897 arasında olduğu görülmüştür. Cronbach Alpha kat sayısı $0,700 < \alpha < 1,00$ arasında kaldığından ölçeğin güvenilir olduğu ifade edilmiştir. Ortaya konulan bu değerlerle okul kültürü ölçeğinin orijinal Cronbach Alpha iç güvenilirlik kat sayısına yakın değerler elde edildiği görülmektedir (Ada ve Ayık, 2008).

3.3.3. Okul Sosyal Davranış Ölçeği

Ölçeğin orijinal hali Kenneth W. Merrell tarafından geliştirilmiştir. Ölçek A ve B formu olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. A formunda; Sosyal Yeterliliği ve B formunda; Olumsuz Sosyal Davranışları ölçmek amaçlanmaktadır. Toplam 65 maddeden oluşmuştur ve beşli likert tipindedir. Sosyal yeterlilik ölçeğinde toplam 32 madde ve 3 alt ölçek bulunmaktadır. İlk alt ölçek “*Kişiler arası ilişkiler*” olup toplam 14 maddedir. Bu maddeler; 4, 5, 6, 9, 11, 19, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 30 ve 32. maddelerdir. İkinci alt ölçek “*Öz denetim becerisi*” olup 10 maddedir. Bu maddeler; 1, 7, 12, 15, 16, 17, 23, 24, 27 ve 31. maddelerdir. Üçüncü alt ölçek “*Akademik Beceriler*” olup toplam 8 maddedir. Bu maddeler; 2, 3, 8, 10, 13, 14, 18 ve 20. maddelerdir. Olumsuz sosyal davranışlar ölçeğinde ise toplam 33 madde bulunmaktadır. Ölçeklerin puanlandırılması; hiçbir zaman (1), nadiren (2), ara sıra (3), sıklıkla (4), her zaman (5) şeklinde yapılmaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerinde Cronbach Alpha değeri $0,91 < \alpha < 0,98$ aralığında bulunmuştur. Bu güvenilirlik kat sayıları orijinal form ile benzerlik göstermektedir. Ölçeğin geçerlilik analizleri için “Matson Çocuklarda Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği” (Bacanlı ve Erdoğan, 2003) ve sosyometri tekniğinden elde edilen verilerle ilişkisi değerlendirilmiş, sonuçlar istatistiki açıdan ($p < .05$) anlamlı bulunmuştur. Bu bulgulardan yola çıkarak ölçeğin eğitim alanında kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir (Yukay-Yüksel, 2009). Ancak “Okul Sosyal Davranış Ölçeği” nin ikinci formu bu araştırmanın amaçları içerisinde yer almadığı için kullanılmayacaktır.

3.3.4 Güvenilirlik Testi

SPSS programı kullanılarak ölçeklerin güvenilirlik analizi yapılmıştır.

Tablo 3.3.4: Güvenilirlik Testi Sonuçları

	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha (Bu araştırmada)
Okul Kùltürü Ölçeği	35	.963
Okul Sosyal Davranış Ölçeği	32	.969
1. Kişiler Arası İlişkiler	14	.930
2. Öz Denetim Becerisi	10	.923
3. Akademik Beceriler	8	.893

Ölçeklerin ve alt ölçeklerin güvenilirlik testi sonuçlarında Cronbach's Alpha değerleri 70'ten yüksek çıktığı için her iki ölçekte güvenilirdir denilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde saha araştırmasının sonucunda elde edilen bulguların analizine yer verilmiştir. Araştırmanın amaçlarında yer alan, katılımcı öğretmenlerin okul kültürü ve sosyal davranış algılarının; cinsiyet, eğitim durumu vb. demografik özellikler ile ilişkisi olup olmadığına bakılmıştır. Daha sonra öğretmenlerin algılarına göre okul kültürü ile okul sosyal davranış kavramları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile tespit edilmiş ve ilişkinin düzeyinin tespiti için regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

4.1. Ölçekler ile İlgili Betimsel Analizler

Çalışmamızın başında verilerimizin normal dağılım gösterip göstermediğine bakmak için SPSS Normallik Testi uygulanmıştır. Eğer veriler normal dağılım gösteriyorsa parametrik testler, veriler normal dağılım göstermiyorsa Non-parametrik testler uygulanır.

Tablo 4.1.1: Ölçekler ile İlgili Betimsel Analizler

	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık	p
OKÖ (Toplam)	375	113.04	22.60	.154	.296	.094
OSDÖ (Toplam)	375	108.45	20.11	-.237	.253	.001
1. Kişiler arası ilişkiler	375	45.33	8.11	-.326	.482	.001
2. Öz denetim becerisi	375	32.90	6.68	-.180	-.077	.001
3. Akademik başarı	375	26.90	5.54	-.307	-.098	.000

Araştırmada 375 kişiden veri toplandığı için Kolmogorov- Smirnov değerine bakılmıştır. Okul Kültürü ölçeği için Sig. Değerinin .05'ten büyük olduğu görülmüş ve verilerin normal dağılım gösterdiği sonucu çıkarılmıştır.

Ancak Okul Sosyal Davranış Ölçeğinde Sig. Değeri .05'ten küçük hesaplanmıştır. Bu nedenle bu ölçek için Skewness ve Kurtosis değerlerinin +1,5 ve -1,5 arasında olup olmadığına bakılmış ve bu aralıkta olduğu görülmüştür. Bu sebeple Okul Sosyal Davranış Ölçeğinde ve alt ölçeklerinde normal dağılım olduğu sonucu çıkarılmıştır.

Veriler normal dağılım gösterdiği için araştırmada parametrik testler kullanılmıştır.

Tablo 4.1.1 incelendiğinde öğretmenlerin okul kültürü algılarının \bar{X} (ortalama) puan ve standart sapma değerleri görülecektir. Öğretmenlerin okul kültürü algılarının ortalama puanı 113.04 ve standart sapması 22.60 olarak ölçülmüştür. Puanlar arttıkça öğretmenlerin okul kültürü algılarının da arttığı gözlemlenmektedir.

Tablo 4.1.1 incelendiğinde öğretmenlerin okul sosyal davranış algılarının ve alt boyutlarının ortalama puan ve standart sapma değerleri görülecektir. Ölçeğin birinci alt boyutu olan kişiler arası ilişkiler için ortalama puan 45.33 ve standart sapma 8.11 çıkmıştır. İkinci alt boyut olan öz denetim becerisi için ortalama puan 32.90 ve standart sapma 6.68 çıkmıştır. Üçüncü alt boyut olan akademik beceriler için ise ortalama puan 26.90 ve standart sapma 5.54 çıkmıştır. Öğretmenlerin genel okul sosyal davranış algıları için ortalama puan 108.45 ve standart sapma 20.11 olarak ölçülmüştür. Puanlar arttıkça öğretmenlerin okul sosyal davranış algılarının arttığı görülmektedir.

Okul Kültürü Ölçeğinin ve Okul Sosyal Davranış ölçeğinin cinsiyeti, okul türü, eğitim düzeyi, mesleki kıdem ve doğum yeri değişkenleriyle olan ilişkisi analiz edilmiştir. Öncelikle katılımcıların demografik bilgileri aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

Tablo 4.1.2: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	196	47.7
	Kadın	179	52.3
Okul türü	Kamu	288	76.8
	Özel	87	23.2
Mesleki Kıdem	0-5	65	17.3
	6-10	65	17.3
	11-15	55	14.7
	16-20	39	10.3
	20 +	151	40.3
Eğitim düzeyi	Fakülte yada yüksek okul	272	72.5
	Yüksek lisans	92	24.5
	Doktora	11	2.9
Doğum yeri	Köy	96	25.6
	İlçe	89	23.7
	Şehir	75	20.0
	Büyük şehir	115	30.7

Tablo 4.3.'deki verilerde görüldüğü gibi araştırmaya katılım sağlayan 375 öğretmenin 196'sı erkek, 179'u kadındır. 288 öğretmen kamu okullarında görev yaparken 87 öğretmen özel okullarda görev yapmaktadır. 0-5 yıl ile 6-10 yıl arasında 65 öğretmen, 11-15 yıl arasında 55 öğretmen, 16-20 yıl arasında 39 öğretmen ve 20 yıl üstü kıdeme sahip 151 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 272'si fakülte ya da 4 yıllık yüksek okul mezunu, 92'si yüksek lisans yapmış ve 11'i doktora yapmış öğretmenlerdir. Aynı zamanda araştırmaya katılan öğretmenlerden 96'sı köyde, 89'u ilçede, 75'i şehirde, 115'i büyük şehirde doğmuştur.

4.2. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranış algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” sorusu ile ilgili veriler tablo 4.2'de yer almaktadır. Cinsiyet değişkeninde kadın ve erkek olmak üzere iki faktör bulunduğu için Bağımsız Örneklem T Test uygulanmıştır.

Tablo 4.2: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları t Testi Sonuçları

		Cinsiyet	N	\bar{X}	t	Ss	Sd	P (Sig.)
Okul Kültürü Ölçeği	Kadın		179	115.1844	1.761	21.73	373	.079
	Erkek		196	111.0816	1.766	23.25	372	
Okul Sosyal Davranış Ölçeği	Kadın		179	109.6369	1.091	19.20	373	.276
	Erkek		196	107.3673	1.096	20.91	372	
1. Kişiler ilişkileri	Kadın		179	49.3966	1.604	7.58	373	.109
	Erkek		196	47.9388	1.614	8.52	372	
2. Öz denetim becerisi	Kadın		179	33.0391	.366	6.61	373	.715
	Erkek		196	32.7857	.366	6.76	371	
3. Akademik beceriler	Kadın		179	27.2011	.974	5.36	373	.331
	Erkek		196	26.6429	.977	5.70	372	

Tablo 4.2'de görüldüğü üzere öğretmenlerin okul kültürü ve okul sosyal davranış algılarında cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamak için parametrik tekniklerden bağımsız grup t testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin okul kültürü ($t_{373} = 1,76, p > .05$) ve okul sosyal davranış algılarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($t_{373} = 1,09, p > .05$). Bu sonuca göre okul kültürü algısı ve okul sosyal davranış algıları her iki cinsiyete göre benzerlik göstermektedir.

4.3. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili veriler tablo 4.3’de yer almaktadır. Okul türü değişkeninde özel okul ve devlet okulu olmak üzere iki faktör bulunduğu için Bağımsız Örneklem T Test uygulanmıştır.

Tablo 4.3: Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları t Testi Sonuçları

	Okul türü	N	\bar{X}	t	Ss	Sd	P (Sig.)
Okul Kültürü Ölçeği	Kamu	288	113.0104	-.046	23.12	373	.963
	Özel	87	113.1379	-.049	20.90	155	
Okul Sosyal Davranış Ölçeği	Kamu	288	109.0660	1.078	19.97	373	.282
	Özel	87	106.4138	1.061	20.58	138	
4. Kişiler arası ilişkiler	Kamu	288	48.9306	1.184	8.04	373	.237
	Özel	87	47.6552	1.173	8.31	139	
5. Öz denetim becerisi	Kamu	288	33.1285	1.169	6.64	373	.243
	Özel	87	32.1724	1.151	6.83	138	
6. Akademik beceriler	Kamu	288	27.0069	.620	5.50	373	.537
	Özel	87	26.5862	.609	5.68	138	

Tablo 4.3’de görüldüğü üzere öğretmenlerin okul kültürü ve okul sosyal davranış algılarında görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamak için parametrik tekniklerden ilişkisiz örneklem t testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin okul kültürü ($t_{373} = -0,46, p > .05$) ve okul sosyal davranış algılarında okul türüne göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($t_{373} = 1,07, p > .05$). Bu sonuca göre okul kültürü algısı ve okul sosyal davranış algıları kamu ve özel okulda çalışanlar arasında benzerlik göstermektedir.

4.4. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları sahip oldukları eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili veriler tablo 4.4’de yer almaktadır.

Tablo 4.4: Öğretmenlerin Eğitim Düzeylerine Göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları ANOVA Testi Sonuçları

		Öğretmenlerin öğrenim düzeyleri	N	sd	\bar{X}	F	Sig.
Okul kültürü ölçeği	Fakülte		272	2	118.545	.231	.794
	Yüksek lisans		92				
	Doktora		11				
Okul sosyal davranış ölçeği	Fakülte		272	2	897.776	2.233	.109
	Yüksek lisans		92				
	Doktora		11				
1. Kişiler arası ilişkiler	Fakülte		272	2	132.100	1.709	.182
	Yüksek lisans		92				
	Doktora		11				
2. Öz denetim becerisi	Fakülte		272	2	135.529	3.062	.048
	Yüksek lisans		92				
	Doktora		11				
3. Akademik beceriler	Fakülte		272	2	48.345	1.578	.208
	Yüksek lisans		92				
	Doktora		11				

Tablo 4.4'te görüldüğü üzere öğretmenlerin okul kültürü ve okul sosyal davranış algılarında öğretmenlerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamak için parametrik tekniklerden ilişkisiz örneklem için tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin okul kültürü ($F_2 = 0,231$, $p > .05$) ve okul sosyal davranış algılarında eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($F_2 = 2,233$, $p > .05$). Bu sonuca göre okul kültürü algısı ve okul sosyal davranış algıları lisans, yüksek lisans ve doktora eğitim düzeyine sahip olan öğretmenler arasında benzerlik göstermektedir. Ancak sadece Okul Sosyal Davranış Ölçeğinin alt ölçeği olan Öz Denetim becerisinde anlamlı bir fark bulunmuştur ($F_2 = 3.062$, $p < .05$). Burada anlamlı fark fakülte mezunu olan öğretmenlerin lehinedir.

4.5. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları mesleki kademelerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili veriler tablo 4.5’de verilmektedir.

Tablo 4.5: Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Alguları ANOVA Testi Sonuçları

		Öğretmenlerin mesleki kıdemleri					
		N	sd	\bar{X}	F	(P)	Sig.
Okul kültürü ölçeği	1-5	65	4	135.827	.264	.901	
	6-10	65					
	11-15	55					
	16-20	39					
	20 +	151					
Okul sosyal davranış ölçeği	1-5	65	4	748.252	1.866	.116	
	6-10	65					
	11-15	55					
	16-20	39					
	20 +	151					
1. Kişiler arası ilişkiler	1-5	65	4	87.783	1.133	.340	
	6-10	65					
	11-15	55					
	16-20	39					
	20 +	151					
2. Öz denetim becerisi	1-5	65	4	89.548	2.023	.091	
	6-10	65					
	11-15	55					
	16-20	39					
	20 +	151					
3. Akademik beceriler	1-5	65	4	80.010	2.649	.033	
	6-10	65					
	11-15	55					
	16-20	39					
	20 +	151					

Tablo 4.5’de görüldüğü üzere öğretmenlerin okul kültürü ve okul sosyal davranış algılarında öğretmenlerin mesleki kıdemine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamak için parametrik tekniklerden ilişkisiz örneklem için tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin okul kültürü ($F_4 = 0,264, p > .05$) ve okul sosyal davranış algılarında mesleki kıdeme göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($F_4 = 1,866, p > .05$). Bu sonuca göre okul kültürü algısı ve okul sosyal davranış algıları öğretmenlerin farklı çalışma yılları arasında benzerlik göstermektedir. Ancak sadece tabloda görüldüğü gibi Okul Sosyal Davranış ölçeğinin alt ölçeği olan Akademik beceriler ölçeğinde anlamlı bir fark bulunmuştur ($F_4 = 2.649, p < .05$). Burada 6-10 yıl görev yapan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

4.6. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları doğum yerlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili veriler tablo 4.6’da yer almaktadır.

Tablo 4.6: Öğretmenlerin Doğum Yerlerine Göre Okul Kültürü ve Okul Sosyal Davranış Algıları ANOVA Testi Sonuçları

	Öğretmenlerin doğum yerleri	N	sd	\bar{X}	F	Sig.
Okul kültürü ölçeği	Köy	65	3	289.761	.565	.638
	İlçe	65				
	Şehir	55				
	Büyük şehir	39				
Okul sosyal davranış ölçeği	Köy	65	3	844.590	2.105	.099
	İlçe	65				
	Şehir	55				
	Büyük şehir	39				
1. Kişiler arası ilişkiler	Köy	65	3	160.313	2.085	.102
	İlçe	65				
	Şehir	55				
	Büyük şehir	39				
2. Öz denetim becerisi	Köy	65	3	110.049	2.489	.060
	İlçe	65				
	Şehir	55				
	Büyük şehir	39				
3. Akademik beceriler	Köy	65	3	41.358	1.349	.258
	İlçe	65				
	Şehir	55				
	Büyük şehir	39				

Tablo 4.6’da görüldüğü üzere öğretmenlerin okul kültürü ve okul sosyal davranış algılarında öğretmenlerin doğdukları yer türüne göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını anlamak için parametrik tekniklerden ilişkisiz örneklem için tek yönlü

ANOVA testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin okul kültürü ($F_3 = 0,565$, $p > .05$) ve okul sosyal davranış algılarında doğdukları yer türüne göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($F_4 = 2,105$, $p > .05$). Bu sonuca göre okul kültürü algısı ve okul sosyal davranış algıları öğretmenlerin doğdukları yer türleri arasında benzerlik göstermektedir.

4.7. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışları arasında anlamlı ilişki var mıdır?” sorusu ile ilgili veriler Tablo 4.7’deki korelasyon tablosunda gösterilmiştir.

Tablo 4.7: Korelasyon

		O.K.Ö.	O.S.D.Ö.	K.A.İ.	Ö.D.B.	A.B.
O.K.Ö.	Pearson Korelasyonu	1	.601**	.578**	.580**	.563**
	p		.000	.000	.000	.000
	N	375	375	375	375	375
O.S.D.Ö.	Pearson Korelasyonu	.601**	1	.963**	.958**	.944**
	p	.000		.000	.000	.000
	N	375	375	375	375	375
K.A. İ.	Pearson Korelasyonu	.578**	.963**	1	.871**	.853**
	p	.000	.000		.000	.000
	N	375	375	375	375	375
Ö.D.B.	Pearson Korelasyonu	.580**	.958**	.871**	1	.886**
	p	.000	.000	.000		.000
	N	375	375	375	375	375
A.B.	Pearson Korelasyonu	.563**	.944**	.853**	.886**	1
	p	.000	.000	.000	.000	
	N	375	375	375	375	375

Korelasyon tablosunda p değeri $p < .05$ olduğu için iki ölçek arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Pearson korelasyon katsayısı Okul kültürü ölçeği ile Okul Sosyal

Davranış ölçeği toplam puanları arasında .601 yani 0.300-0.699 arasında olduğu için ölçekler arasında orta derecede ilişki bulunmuştur. Okul Kültürü Ölçeğinin Okul Sosyal Davranış Ölçeğinin birinci alt ölçeği olan Kişiler Arası İlişkiler ölçeği ile ilişkisi .578, ikinci alt ölçeği olan Öz Denetim Becerisi ölçeği ile ilişkisi .580 ve üçüncü alt ölçeği olan Akademik Beceriler ölçeği ile ilişkisi .563 olarak tespit edilmiştir. Bu nedenle Okul Sosyal Davranış Ölçeğinin alt ölçekleri ile Okul Kültürü Ölçeği arasında da orta derece bir ilişki bulunmuştur. Ölçekler arasındaki ilişkinin doğru orantılı olduğu görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, ulaşılan veriler ışığında bu veriler üzerinde tartışılmış ve araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın birinci alt problemini oluşturan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” sorusu ile ilgili veriler incelendiğinde öğretmenlerin hem öğrenci sosyal davranışları algılarında hem de okul kültürü algılarında cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemiştir. Kaplan (2024), Mavuzer (2023) ve Aytek (2020)’de yapmış oldukları araştırmalarda öğretmenlerin okul kültürü algıları ile cinsiyet faktörü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varmıştır. Bu araştırmalar bu çalışmanın birinci alt problemini destekler niteliktedir. Umut Dilli (2022)’de yaptığı araştırmada öğretmenlerin okul sosyal davranış algılarının cinsiyet faktörü yönünden anlamlı bir fark göstermediğini ortaya koyarak bu araştırmanın verilerini desteklemektedir. Bu araştırmayla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olan araştırmalar incelendiğinde ulaşılan literatürde genel olarak cinsiyet faktörünün öğretmenlerin okul kültürü veya öğrencilerdeki sosyal davranış algılarında etkili olmadığı görülmüştür. Genel olarak kadın öğretmenlerde erkek öğretmenlerde öğrencilerinin sosyal davranışlarında ve görev yaptıkları okulun kültürü hakkında benzer görüşlere sahiptir denilebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemini oluşturan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranış algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili veriler ele alındığında okul türünün öğretmenlerin hem okul kültürü algılarında hem de öğrenci sosyal davranış algılarında anlamlı bir farka neden olmadığı görülmüştür. Devlet okullarında görev yapan öğretmenler ile özel okullarda görev yapan öğretmenlerin okul kültürü algıları ve öğrencilerin sosyal davranış algıları arasında benzerlik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kuş (2023)’de araştırmasında okul türü değişkenini ele almış ve öğretmenlerin okul kültürü algılarında anlamlı bir farka neden olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ancak Kaplan (2024) araştırmasında okul türünün öğretmenlerin okul kültürü algılarında anlamlı bir farka neden olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Bu açıdan Kuş (2023) araştırmasında bu çalışmayı desteklerken Kaplan (2024) araştırmasında elde ettiği veriler bu çalışmayı desteklememektedir. Kuş (2023) araştırmasında öğretmen görüşlerini alarak, öğretmenlerin okul kültürü ve uyumsal performans algıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kaplan (2024) ise yine öğretmen görüşlerini alarak okul müdürlerinin sosyal adalet liderliği ile okul kültürü arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Biz de araştırmamızda öğretmen görüşlerine başvurarak okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışları arasındaki ilişkiyi ele aldık. Buradan yola çıkarak öğretmenlerin görüşlerine göre devlet okullarında ya da özel okullarda öğretmen ve öğrencilerin davranışları arasında anlamlı bir fark görülmezken okul müdürlerinin liderlik davranışlarında fark olduğu söylenebilir. Bu fark devlet okullarında ve özel okullarda okul yöneticilerinin, öğretmen ve öğrencilere göre farklı görev ve sorumluluklar yüklenmesinden kaynaklanabilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları sahip oldukları eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili veriler incelendiğinde lisans, yüksek lisans ve doktora eğitim düzeyine sahip öğretmenlerin hem okul kültürü algıları hem de öğrenci sosyal davranış algıları arasında benzerlik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaplan (2024) ve Kınay Kuru (2023) ise araştırmalarında öğretmenlerin okul kültürü algıları ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varmışlardır. Ancak Kınay Kuru (2023) araştırmasında eğitim düzeyini ön lisans, lisans ve lisansüstü olarak ele almış ve genel olarak ön lisans mezunlarının okul kültürü algılarını daha yüksek bulmuştur. Kuş (2023) yaptığı araştırmada bu çalışmayla benzer bir sonuca ulaşarak öğretmenlerin eğitim düzeyine göre okul kültürü algılarında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Demirel Helvacı (2022) ve Kartal (2014) de kendi araştırmalarında okul kültürü ile öğretmenlerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Mavuzer (2023) de araştırmasında genel olarak bir fark bulamamış ancak sadece okul kültürü ölçeğinin alt başlığı olan görev kültüründe ön lisans mezunlarının lehine anlamlı bir fark bulmuştur. Buradan yola çıkarak ilgili araştırmalar doğrultusunda öğretmenlerin okul kültürü algıları ile eğitim düzeyleri arasında araştırmaların çoğunda anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Anlamlı farkın olduğu araştırmalarda ise çoğunlukla bu fark ön lisans mezunlarının lehinedir. Bu nedenle

farklı eğitim düzeylerine sahip öğretmenlerin okul kültürü algıları bu eğitim düzeylerinden etkilenmemiş ya da ters yönlü etkilenmiştir denilebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemini oluşturan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, öğrenci sosyal davranış algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili veriler ele alındığında öğretmenlerin hem öğrenci sosyal davranış algılarında hem de okul kültürü algılarında mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda farklı çalışma yıllarında olan öğretmenlerin okul kültürü algıları ve öğrencilerin sosyal davranışları algıları benzerlik göstermektedir. Kaplan (2024) ise yapmış olduğu araştırmada 0-15 yıl aralığında görev yapan öğretmenlerle 16-20 ve 20+ yıl görev yapan öğretmenlerin okul kültürü algıları arasında 16-20 ve 20+ yıl görev yapan öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mavuzer (2023) ise yapmış olduğu araştırmada bu araştırmayla benzer olarak öğretmenlerin okul kültürü algılarının mesleki kıdeme göre anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Seylim (2022) ise araştırmasında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre okul kültürü ölçeğinin destek ve başarı kültürü alt boyutlarına göre anlamlı fark bulurken, bürokratik kültür ve görev kültürü alt boyutlarına göre anlamlı fark bulamamıştır. Seylim (2022) başarı kültürü ve destek kültürü alt boyutunda 1-5 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin başarı kültürü ve destek kültürü algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buradan yola çıkarak öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre okul kültürü algılarının farklılaşmaması veya kıdemi düşük ya da kıdemi yüksek öğretmenlerin lehine farklılıklar göstermesi veri toplanan okula göre öğretmenlerin kültür algılarının farklılaşabildiğini gösterebilir.

Araştırmanın beşinci alt problemini oluşturan “Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrencilerin sosyal davranışları algıları ve okul kültürü hakkındaki algıları doğum yerlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusu ile ilgili veriler ele alındığında öğretmenlerin hem öğrencilerin sosyal davranışları algılarında hem de okul kültürü algılarında doğum yerlerine göre anlamlı bir fark olmadığı sonucu çıkarılmıştır. Öğretmenlerin köy, ilçe, şehir veya büyük şehirde doğması genel olarak okul kültürü algıları üzerinde etkiye sebep olmamıştır. Göldağ (2015) de araştırmasında bu çalışmayla aynı sonuca ulaşmıştır. Burada çoğunlukla öğretmenlerin köy veya ilçede doğmaları bile buralarda kalmamaları ve ilerleyen yıllarda çoğunlukla

eğitim hayatları vb. sebeplerle şehirlere veya büyük şehirlere göç etmelerinin etkisi olabilmektedir.

Araştırmanın altıncı alt problemini oluşturan “Okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışları arasında anlamlı ilişki var mıdır?” sorusu ile ilgili veriler ele alındığında okul kültürü ile öğrencilerin sosyal davranışları arasında aynı yönlü, orta derecede bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada okul kültürü ile öğrencilerin okuldaki sosyal davranışları arasında doğrusal bir ilişki olduğu görülmüştür. Okul kültürü oturmuş bir okulda bu doğru orantıdan yola çıkarak öğrencilerin olumlu sosyal davranışlarının arttığı sonucu çıkarılmıştır. İlgili araştırmalarda ise okul kültürü ile okul müdürlerinin liderlik yaklaşımları Kaplan (2024) ve Kelebek (2023), öğretmenlerin uyumsal performansları Kuş (2023), öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri Mavuzer (2023), örgütsel sessizlik Karaca Güzel (2021), öğrencilerin bireysel değerleri Alp (2017), öğretmen davranışları (2011) ve öğrenci başarısı Kaya (2009) ele alındığı çalışmalara değinilmiştir. Ancak öğrencilerin okuldaki sosyal davranışlarını inceleyen araştırmaların ulaşılan literatürde okul kültürü ile ilişkisinin araştırıldığına rastlanmamıştır.

Kaplan (2024) araştırmasının sonucunda okul yöneticilerinin sergilediği sosyal adalet liderliği ile öğretmenlerin okul kültürü algıları arasında güçlü bir ilişki bulmuştur. Kınay Kuru (2023) yaptığı araştırmada öğretmenlerin mesleki öğrenme davranışı ile okul kültürü arasında güçlü bir ilişki tespit etmiştir. Demirel Helvacı (2022) araştırmasında öğretmenlerin sahip oldukları mesleki etik değerler ile okul kültürü arasında güçlü bir ilişki tespit etmiştir. Aytek (2020) ise öğretmenlerin işlerine ilişkin olumlu tutum ve tavırlarının olumlu okul kültürü ile ilişkisini tespit etmiştir. Bu araştırma da ise öğrencilerin olumlu sosyal davranışlarının güçlü okul kültürleri ile ilişkisi ortaya konmuştur. Ulaşılan literatürdeki okul kültürü araştırmalarının genel sonuçları incelenip karşılaşıldığında bu araştırma da elde edilen veriler de eklenerek genellikle okul kültürünün okul örgütünü oluşturan tüm bireylerin (öğretmen, öğrenci ve okul yöneticisi gibi) davranışlarını etkilediği görülmüştür.

5.2. Değerlendirme

Araştırmada öğretmenlerin okul kültürü hakkındaki fikirlerinin farklı yaş gruplarında, farklı okul türlerinde, farklı cinsiyetlerde ve farklı eğitim düzeylerinde anlamlı bir farklılık göstermediği tüm bu farklı kategorilerdeki öğretmenlerin okul kültürü

konusunda yakın fikirlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Yine öğretmenlerin, öğrencilerin okuldaki olumlu sosyal davranışları hakkındaki fikirlerinin de bu demografik faktörlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bununla beraber öğretmenlerin doğum yerlerinin de okul kültürü ve okul sosyal davranış algıları üzerinde dikkate değer bir etkisi yoktur. Yani köyde doğmuş bir öğretmenle büyük şehirde doğmuş bir öğretmenin okul kültürü ve okul sosyal davranış algıları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Araştırmada okul kültürü ile öğrencilerin okulda sergiledikleri olumlu sosyal davranışlar arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu nedenle okullarda geliştirilen sağlam temellere dayalı okul kültürünün öğrencilerin olumlu sosyal davranışlar geliştirmesinde büyük katkısı olacağı açıkça ortaya konmuştur. Bu sebeple okullarda öğrencilerin sosyal davranışlarını olumlu yönde kalıcı olarak değiştirmek, düzeltmek ve düzenlemek için kısa süreli, okuldaki belli bir grubu kapsayan, geçici tedbir ya da yöntemlerle sağlamaya çalışmaktansa okulun kültürünü kalıcı ve sağlam bir şekilde düzenlemenin daha faydalı olacağı sonucu çıkarılmıştır. Bireysel ya da küçük gruplar halinde öğrencilerin olumsuz sosyal davranışlarını iyileştirme çabası aynı olumsuz davranışların ileriki yıllarda tekrar sergilenmesini engellemeyecektir. Bu nedenle okulun kültürünü iyileştirmek ve sağlam temellere oturtmak öğrencilerin olumlu sosyal davranışlar geliştirmesinde ileriye dönük de faydalı olacaktır.

5.3. Öneriler

Okul örgütünün kültürü o örgütü oluşturan tüm bireylerin davranışlarını etkilemektedir. Okul kültüründe meydana gelebilecek olumlu yönde bir değişim örgütü oluşturan tüm bireylerin davranışlarına sirayet etmektedir. Ancak temel kültür alt kültürlerden farklı olarak zor değişime uğrayabilmektedir. Bazen örgütü oluşturan bireyler bu kültür değişimine karşı ayak direyebilir. Kültürde olumlu yönde bir değişimin ortaya konabilmesi için okul kültürünün geliştiricisi, denetleyicisi olarak görev alan okul yöneticileri okul kültürü hakkında eğitilebilir. Okul kültürü konu başlığının hizmet içi eğitimlere, yönetici eğitimlerine eklenerek okullarda olumlu sosyal davranışların kültürel değişimlerle desteklenmesi önerilebilir.

Öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinin temel yürütücüsü olması sebebiyle okul kültürü hakkındaki görüşleri ve kültür algıları önemlidir. Ancak okul kültürünü

değiştirmek ya da var olan kültürü muhafaza etmek öncelikle okul yöneticisinin görevidir. Bu nedenle okul yöneticilerinin kültür algılarının tespit edilmesi önemlidir.

Olumlu sosyal davranış gibi olumlu davranış kalıplarının yanı sıra disiplin sorunları da okul örgütünü etkileyen bir değişken olabilir. Okullarda ğrencilerin disiplin sorunlarını ceza gibi geçici, kısa süreli yöntemlerle giderme abasındansa kültürün davranış üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak kalıcı olarak giderilmesinin araştırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş. ve Ayık, A. (2008) İlköğretim Okullarında Okul Kültürü. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16):26-39.
- Akgemci, T., Çelik, A. ve Şimşek, M. Ş. (2014). *Davranış Bilimine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Alp, İ. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin bireysel değerleri ile okul kültürüne ilişkin algılarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aytek M. E. (2020). *Öğretmenlerim işe ilişkin duyuşsal iyilik algıları ile okul kültürü arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Üniversitesi, İstanbul.
- Aytürk, N. (2019). *Sosyal Davranış ve Protokol*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Bacanlı, H. ve Erdoğan F. (2003). Matson Gençlerle Sosyal Beceri Değerlendirmesi (MESSY)'nin Türkçeye Uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(2): 368-379.
- Balcı, A. (2021). *Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Pegem.
- Bayrakçı, M. (2014) Okul Kültüründe Değişimin Yönetimi. N. Güçlü (Ed.), *Okul Kültürü içinde* (181-203) Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Çelik, V. (2012). *Okul Kültürü ve Yönetimi*. Ankara: Pegem.
- Danacı, F. (2023). *Ergenlerde okul kültürünün okula bağlılığa olan etkisinde sosyal ve duygusal öğrenmenin aracılık rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Demirel Helvacı, G. (2022). *Öğretmenlerin sahip oldukları mesleki etik değerler ile okul kültürü arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Demirkaya, H. (2012). *Bireysel ve Örgütsel Boyutlarıyla Sosyal Davranış Görgü-Protokol*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

- Durğun, S. (2006). Örgüt Kültürü ve Örgütsel İletişim. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2): 112-132.
- Eroğlu, F. (2010). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta.
- Eyüboğlu, Ö. (2006). *Okul kültürünün oluşturulmasında öğretmenlerin rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gökalp, Z. (2016). *Hars ve Medeniyet*. Bilgeoğuz Yayınları.
- Göldağ, B. (2015). *Orta öğretim kurumlarında okul kültürü yoluyla değerler eğitimi* (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Güçlü, N. (2014). Liderlerin Sosyal Davranış Tarzları ve Geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 14(14).
- Gül, A. ve Özen, Y. (2007). Sosyal ve Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Evren Örneklem Sorunu, *Kazım Karabekir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15: 394-422.
- Güney, S. (2011). *Örgütsel Davranış*. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Hoy, W. ve Miskel, C. (2010). *Eğitim Yönetimi* (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Kadıoğlu, H. (2019). Evren ve Örneklem.
<https://sbf.marmara.edu.tr/dosya/sbf/ders%20notlar%C4%B1/evren%20ve%20%C3%B6rneklem.pdf>
- Kahraman, Ü. (2021). Örgüt ve Yönetim. F. Nayır (Ed.), *Eğitimde Örgütsel Davranış içinde* (s 1-3) Ankara: Anı.
- Kalın, İ. (2018). *Barbar Modern Medeni*. İstanbul: İnsan.
- Kaplan, H. (2024). *Okul yöneticilerinin sosyal adalet liderliği ile okul kültürü arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Karaca Güzel, F. (2021). *Ortaöğretim kurumlarında yaşanan örgütsel sessizlik ile okul kültürü arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Karasar N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Nobel.

- Kartal, V. (2014). *Ortaokul öğretmenlerinin okul kültürü algıları ile sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin türleri algıları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Kaya, H. (2009). *Okul kültürünün öğrenci başarısı üzerine etkisi (Batman ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Kelebek, D. (2023). *Okul yöneticilerinin öğretim liderliği davranışları ile okul kültürünün öğretmen performansına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Kınay Kuru, N. (2023). *Öğretmenlerin mesleki öğrenmesi ile okul kültürü arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Kuş, A. (2023). *Sınıf öğretmenlerinin algıladıkları okul kültürü ile uyumsal performanslarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Lunenburg, F. C. ve Ornstein, A. C. (2013). *Eğitim Yönetimi* (G. Arastaman, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Mavuzer, K. (2023). *Okul kültürü ile öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Meriç, C. (1974). *Umrandan Uygarlığa*. İstanbul: İletişim.
- Ordu, A. (2021). Eğitim Örgütlerinde Kültür. F.Nayır (Ed.), *Eğitimde Örgütsel Davranış* içinde (s 63-80) Ankara: Anı.
- Önsal, A. (2012). *Okul müdürlerinin iletişim becerileri ile okul kültürü arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Öztürk, D. (2015). *Eğitim örgütlerinde okul kültürü ve tükenmişlik düzeyi arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Pinter, R., Ryan, J., West, P., Crow, L. & Smith, S. (1987). *Eğitim Psikolojisi* (S. Akdeniz, Çev. Ed.). İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- Robbins S. P. & Judge T. A. (2012). *Örgütsel Davranış*. (Prof. Dr. İ. Erdem, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.

- Schein, E. H. & Schein P. (2022). *Organizasyon Kültürü ve Liderlik*. (H. Ayar, Çev. Ed.). İstanbul: The Kitap
- Seylim, E. (2022). *Öğretmenlerin okul çevresine uyum düzeyleri ve okul kültürü algılarıyla işten ayrılma niyetleri arasındaki ilişki* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Şeşen, H. (2015) Örgüt Kültürü. Ü. Sıgır ve S. Gürbüz (Ed.), *Örgütsel Davranış içinde* (596-623) İstanbul: Beta.
- Sezgen M. Ş., Soysal S., Özkaya G., Yüzbaşıoğlu R. ve Bozali A. (1988). *Eğitime Giriş*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Şahin, F. (2018). *İnternet kullanımı ve bilgisayar oyun bağımlılığının üstün zekalı ve yetenekli çocukların okul sosyal davranışlarına etkisi* (Yüksek Lisans Yezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Terzi, A. R. (2019). *Okul Kültürü*. Ankara: Detay.
- Topçu, N. (2018). *Kültür ve Medeniyet*. İstanbul: Dergah.
- Tutar, H. (2017). *Örgüt Kültürü*. Ankara: Detay.
- Türk Dil Kurumu (<https://sozluk.gov.tr>)
- Umut Dilli, A. (2022). *Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyi ile sergiledikleri okul sosyal davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Biruni Üniversitesi, İstanbul.
- Uysal Arpağuş, A. (2011). *Okul kültürünün öğretmen davranışlarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Yıldırım, K. (2014). Okul Kültürü içinde Güçlü, N. (Ed.), *Örgüt Kültürünü Oluşturan Unsurlar* (ss. 72-95). Ankara: Pegem.
- Yılmaz, A. (2017). *Beden eğitimi ve oyun uygulamalarının hafif düzey zihinsel engelli çocukların fiziksel uygunluk, eğitsel performans ve okul sosyal davranışları üzerine etkisi* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yukay-Yüksel, M. (2009). Okul Sosyal Davranış Ölçeklerinin Türkçeye Uyarlanması, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3): 1605-1650.

EKLER

EK1 Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Branşınız (Yazınız):

Öğretmenlik Mesleğindeki Görev Süreniz (Yıl): 1-5

6-10

11-15

16-20

20 üstü

Bu okuldaki Görev Süreniz (Yıl): 1-5

6-10

11-15

16-20

20 üstü

Yaşınız: 20-30

31-40

41-50

50 üstü

Öğrenim Düzeyiniz: Fakülte ya da Yüksekokul (Dört Yıllık)

Yüksek Lisans

Doktora

Doğum Yeriniz: Köy

İlçe

Şehir

Büyük Şehir

Okulunuzun Türü: Kamu Özel

EK 2 Okul Kültürü Ölçeği

OKUL KÜLTÜRÜ ÖLÇEĞİ		Hiç Katılmıyorum	Az Katılmıyorum	Orta derecede Katılmıyorum	Çok katılmıyorum	Tam Katılmıyorum
1	Öğretmenler derslerinde kullanmak üzere bilgi ve materyal elde etmek amacıyla alanıyla ilgili kaynakları (İnternet, dersane, yayınevi vb.) kullanırlar.	①	②	③	④	⑤
2	Yöneticiler öğretmenlerin fikirlerine değer verirler.	①	②	③	④	⑤
3	Öğretmenler farklı sınıflar ve derslerle ilgili görüş alış-verişinde bulunma ve planlama yapma fırsatlarına sahiptirler.	①	②	③	④	⑤
4	Öğretmenler birbirlerine güvenirlirler.	①	②	③	④	⑤
5	Öğretmenler okulun misyonunu desteklerler.	①	②	③	④	⑤
6	Öğretmenler ve veliler öğrenci başarısına ilişkin ortak beklentilere sahiptirler.	①	②	③	④	⑤
7	Bu okuldaki yöneticiler öğretmenlerin mesleki karar ve değerlendirmelerine güvenirlirler.	①	②	③	④	⑤
8	Öğretmenler birlikte plan yapmaya önemli ölçüde zaman ayırırlar.	①	②	③	④	⑤
9	Öğretmenler düzenli olarak seminerlerden, meslektaşlarından ve konferanslardan fikirler edinmeye çalışırlar.	①	②	③	④	⑤
10	Her ne zaman bir problem olsa öğretmenler yardım etmeye isteklidirler.	①	②	③	④	⑤
11	Yöneticiler iyi performans gösteren öğretmenleri takdir eder.	①	②	③	④	⑤
12	Okulun misyonu, öğretmenler için yol gösterici niteliktedir.	①	②	③	④	⑤
13	Veliler öğretmenlerin mesleki karar ve değerlendirmelerine güvenirlirler.	①	②	③	④	⑤
14	Öğretmenler karar alma sürecine katılırlar.	①	②	③	④	⑤
15	Öğretmenler birbirlerinin nasıl ders işlediklerini gözlemlerler.	①	②	③	④	⑤
16	Bu okulda çalışanlar mesleki gelişime önem verirler.	①	②	③	④	⑤
17	Öğretmenler birbirlerinin fikirlerine önem verirler.	①	②	③	④	⑤
18	Okulumuzdaki yöneticiler öğretmenlerin birlikte çalışmalarını kolaylaştırırlar.	①	②	③	④	⑤
19	Öğretmenler okulun üstlendiği misyonu anlarlar.	①	②	③	④	⑤
20	Öğretmenler okuldaki güncel konular hakkında bilgilendirilirler.	①	②	③	④	⑤
21	Öğretmenler ve veliler öğrencilerin başarıları hakkında sıklıkla iletişim kurarlar.	①	②	③	④	⑤
22	Okul politikalarının belirlenmesi veya karar alma süreçlerine katılımını önemsenir.	①	②	③	④	⑤
23	Öğretmenler genellikle diğer öğretmenlerin ne öğrettiğinin farkındadırlar.	①	②	③	④	⑤
24	Öğretmenler, öğrencilerin öğrenme süreçleri hakkında güncel raporlar tutarlar.	①	②	③	④	⑤
25	Öğretmenler gruplar halinde işbirliği içinde çalışırlar.	①	②	③	④	⑤
26	Öğretmenler yeni fikirleri ve teknikleri denedikleri için ödüllendirilirler.	①	②	③	④	⑤
27	Okulun misyonu toplumun değerlerini yansıtır.	①	②	③	④	⑤
28	Yöneticiler, öğretim sürecinde risk almayı ve yeniliği desteklerler.	①	②	③	④	⑤
29	Öğretmenler program ve projeleri geliştirmek ve değerlendirmek için birlikte çalışırlar.	①	②	③	④	⑤
30	Okul çalışanları okulun iyileştirilmesini önemser.	①	②	③	④	⑤
31	Öğretimin niteliği okulun misyonunu yansıtır.	①	②	③	④	⑤
32	Yöneticiler planlama ve öğretim zamanını denetlerler.	①	②	③	④	⑤
33	Öğretim uygulamalarına ilişkin uyuşmazlıklar açıkça seslendirilir ve tartışılır.	①	②	③	④	⑤
34	Öğretmenler fikirlerini paylaşmak için cesaretlendirilir.	①	②	③	④	⑤
35	Öğrenciler genellikle okulla ilgili sorumluluklarını yerine getirirler. (örneğin derse aktif olarak katılırlar ve ev ödevlerini düzenli yaparlar.)	①	②	③	④	⑤

EK 3 Okul Sosyal Davranış Ölçeği

SOSYAL YETERLİLİK	1	2	3	4	5
1. Çeşitli durumlarda diğer öğrencilerle iş birliği yapar.	1	2	3	4	5
2. Değişik sınıf etkinliklerine geçişte zorlanmaz.	1	2	3	4	5
3. Masa başı etkinliklerini uyarılmaya gerek kalmaksızın tamamlar.	1	2	3	4	5
4. İhtiyaçları olduğunda diğer öğrencilere yardım eder.	1	2	3	4	5
5. Grup etkinliklerine ve tartışmalara aktif bir biçimde katılır.	1	2	3	4	5
6. Diğer öğrencilerin problemlerini ve ihtiyaçlarını anlar.	1	2	3	4	5
7. Herhangi bir sorun ortaya çıktığında sakin kalabilir.	1	2	3	4	5
8. Öğretmenlerini dinler ve onların isteklerini yerine getirir.	1	2	3	4	5
9. Diğer öğrencileri etkinliklere katılmaya çağırır.	1	2	3	4	5
10. Uygun bir tavırla, anlamadığı talimatların açıklanmasını ister.	1	2	3	4	5
11. Yaşlıları tarafından beğenilen beceri yada yetenekleri vardır.	1	2	3	4	5
12. Diğer öğrencileri kabul edici bir tutum içindedir.	1	2	3	4	5
13. Ev ödevlerini ve diğer görevlerini bağımsız olarak yapar.	1	2	3	4	5
14. Verilen ödevleri zamanında tamamlar.	1	2	3	4	5
15. Gerekli durumlarda akranları ile uzlaşma gayreti gösterir.	1	2	3	4	5
16. Sınıf kurallarına uyar.	1	2	3	4	5
17. Okuldaki değişik durumlara uygun davranışlar yapar.	1	2	3	4	5
18. İhtiyacı olduğu taktirde uygun bir dille yardım ister.	1	2	3	4	5
19. Değişik özelliğe sahip çok sayıda akranı ile etkileşim halindedir.	1	2	3	4	5
20. Yetenek düzeyine uygun iş üretir.	1	2	3	4	5
21. Yaşlıları ile konuşmaya başlamakta ya da sohbetlere katılma konusunda yeteneklidir.	1	2	3	4	5
22. Diğer öğrencilerin duygularına karşı duyarlıdır.	1	2	3	4	5
23. Davranışlarının, öğretmenleri tarafından düzeltilmesi istendiğinde uyum sağlar.	1	2	3	4	5
24. Öfkelendiği zaman duygularını kontrol eder.	1	2	3	4	5
25. Yaşlılarının sürdürdüğü bir etkinliğe katılır ve o etkinliğe uyum sağlar.	1	2	3	4	5
26. Liderlik yeteneği güçlüdür.	1	2	3	4	5
27. Okulda değişik ortamlarda kendinden beklenen davranışlara uyum sağlar.	1	2	3	4	5
28. Diğerlerinin olumlu davranışlarını över.	1	2	3	4	5
29. Gerektiğinde hakkını arar.	1	2	3	4	5
30. Akranları tarafından etkinliklere katılmak için aranır.	1	2	3	4	5
31. Kendini denetler.	1	2	3	4	5
32. Akranları kendisine saygı duyar.	1	2	3	4	5

EK 4 Ölçek İzinleri

- > Gönderen: Esra Betül MERİÇ
- > Gönderildi: 21 Ekim 2023 Cumartesi 07:52
- > Konu: İZİN TALEBİ
- >
- > Sayın Prof. Dr. Müge Yukay Yüksel
- > Ben İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinde Dr. Öğretim Üyesi
- > Ali Gurbetoğlunun danışmanlığında yüksek lisans yapmaktayım.
- > Sizin için de sakıncası yoksa ekte yer alan "Okul Sosyal Davranış
- > Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması" ölçeğinizi tezimde kullanmak
- > için izin istiyorum. Teşekkür ederim.
- > Saygılarımla.

Elbette kullanabilirsiniz. Kolaylıklar dilerim

--

Prof. Dr. Müge (Yukay) Yüksel

Marmara University Atatürk Faculty of Education
Psychological Counseling and Guidance Department
Istanbul, Turkey

Tel:+

Gönderen: BATTAL GÖLDAĞ

Gönderildi: 24 Kasım 2023 Cuma 10:35

Kime: Esra Betül MERİÇ

Konu: Re: İZİN TALEBİ

Kullanabilirsiniz Esra hanım. Çalışmanızda başarılar dilerim. Yaptığınız çalışma sonuçlarını bana iletirseniz sevinirim.

ÖZGEÇMİŞ

Esra Betül MERİÇ

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi
Anabilim Dalı Eğitim Yönetim ve Denetimi Bölümü, 2024, İstanbul

Lisans: Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Öğretmenliği, 2014, Kocaeli

B. MESLEKİ DENEYİM

2016-2020 Bağcılar Füzüzan Sadıkoğlu Ortaokulu Fen Bilimleri Öğretmeni

2020-2024 Başakşehir M. Emin Saraç İmam Hatip Ortaokulu Fen Bilimleri Öğretmeni